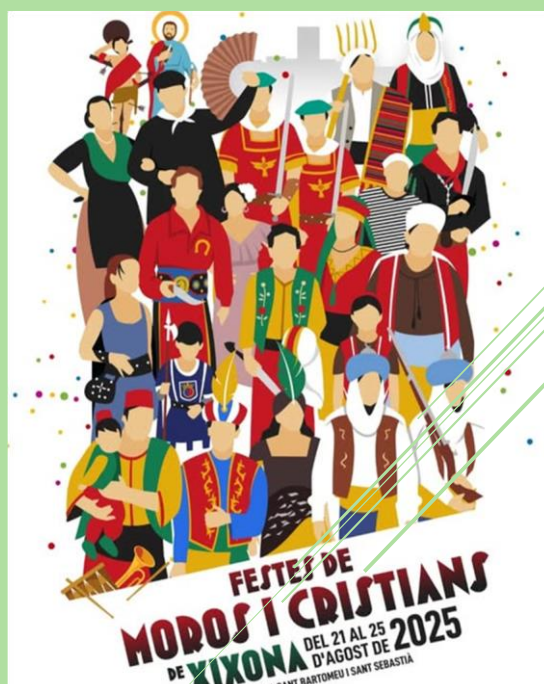

CRÒNICA DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS DEL 2025

JOSEP MIQUEL ARQUES GALIANA.
CRONISTA OFICIAL DE LA FEDERACIÓ
DE SANT BARTOMEU I SANT SEBASTIÀ

INTRODUCCIÓ

La Crònica que presente hui, **14 de febrer de 2026**, és el resultat de la narració **vista i viscuda** per aquest **fester incorregible i somiador** de les passades **Festes de Moros i Cristians de Xixona**, en honor a **Sant Bartomeu i Sant Sebastià**, de l'any **2025**.

Uns dies que, com sempre, van començar amb aquell **formigueig a l'estómac** que només els festers coneixem: el **nervi dolç** de saber que s'acosta la màgia, l'**olor de pólvora**, el **compàs de les marxas** i l'**esclafit de la rialla dels amics**. Dies que passen com un sospir, però deixen **records tatuats en la memòria**, com el **fum dels trabucs** que s'enfila al cel després de cada trabucada. La raó és que la **Festa**, per a qui la viu amb el cor, **no s'acaba mai del tot**: simplement s'amaga uns mesos, esperant que algun altre **somiador incorregible** la torne a despertar.

Enguany, **he necessitat més temps per escriure aquesta crònica**. Potser perquè les **paraules pesaven més del que és habitual**, o perquè, entre línies, un sent que ja és moment de **reflexionar, de parar, d'observar si el camí que seguim és realment el millor**.

Visc envoltat pel **núvol de la Festa**, pels **quatre costats**, al llarg de tot l'any. Qualsevol detall em porta a ella. La meua vida vull que siga una **Festa**. Uns elegeixen altres camins; jo he seguit els **senders de la Festa**. Seré un **apassionat d'aquesta**, sí, però és que **em fa feliç, m'ompli, em fa sentir bé**. La visc, la sent, l'he parida o mamat, l'he literaturitzada, l'he donada a conèixer, i sobretot, **l'he viscuda des de sempre**. Quin mal puc fer-ne?

He treballat per ella **molts anys**, des de la **Federació** i des de la **meua filà**. A vegades t'acusen; pocs agraeixen. Això sí, **ningú em pot llevar l'alegria** que m'ha regalat sempre.

I un altre any que ens hem quedat **sense processó**. Converses n'hi ha hagut, fins i tot va vindre el **vicari episcopal, Bienvenido Moreno Sevilla**, amb la intenció que se celebrara i s'honoraren els patrons, però va dir:

—“¿Es farà dilluns? Doncs, si no es fa dilluns, ja hem acabat de parlar.”

Un tema que **cansa, que esgota**, perquè la finalitat del canvi era **millorar un acte**, o no? Vaig tindre la sort de trobar-me l'assaig fester d'**Antonio Ariño i Sergi Gómez, La Festa Mare. Les festes en una era postcristiana**, que analitza les festes populars des d'una **mirada contemporània**. Els autors no les veuen només com a **tradició o espectacle**, sinó com a **rituals socials** que construeixen **identitat i memòria col·lectiva**, alhora que reflecteixen la **tensió entre el que és sagrat i el que és profà**, la religió i la secularització. El llibre convida a entendre les festes com a **espais vius i canviants**, que parlen del **present de la comunitat** tant com del seu passat.

És una lectura molt recomanable per a comprendre els **canvis significatius** que no sols s'han produït a la nostra Festa, sinó també a moltes altres, i com l'**element cristià**, vulguem o no, ha esdevingut un **factor de canvi** que s'ha volgut actualitzar. No podem continuar sense **processó** si tenim unes **festes patronals** i en honor a **dos sants**. **Cal trobar una solució, i cal fer-ho ja**.

La Festa està de moda? El farmacèutic del poble, un dia al Casino, en estat filosòfic i un poc trasbalsat, comentava que la **gent jove havia tirat cap a la Festa**, que ara és la **moda eixir-ne**, i que ja no l'han deixada de banda. Fa uns anys, el mateix amic em deia que **no era un bon fester**: que si li venia de gust eixia, i si no, no. I aquell era el pensament majoritari d'aleshores. Però ara —**ai, amic meu!**— s'ha girat la truita.

La gent jove ha decidit **eixir-ne i viure-la amb intensitat**, i això s'ha notat: en l'**alegria dels carrers**, en les **rialles compartides** i en la **il·lusió** que ha contagiats també els **festers i festeres veterans**, que fa una pila d'anys que en gaudim. I d'això, **n'hem d'estar orgullosos**.

Hem batut **rècords de participació**: més festers i festeres que mai, **nous espais de convivència oberts**, i **quaranta-quatre bandes a l'Entrà** —dos exemples que parlen per si sols.

I parlant de l'Entrà... fa dos anys va ser quasi un suplici, i enguany alguns han arribat tard pel ritme. Cal reflexionar-hi: hem de trobar **eixe punt mitjà** que permeti **lluir i gaudir**, i aprofitar també la **tecnologia** per a saber en temps real quina filà està eixint.

Han sigut unes festes **magnífiques, excel·lents, de qualitat**: amb **desfilades àgils, ambaixades impecables**, i —com ja hem dit— **carrers i càbiles plens d'alegria, joventut i veterania**. Una **Festa viva**, que sap **reinventar-se sense perdre la seua essència**.

I què han dit de la Crònica els correctors, figures importantíssimes?

El Moro Vermell de l'esquadra al-Mansur:

"Vegam: una introducció molt bona, transmet, és un posicionament des de dins de la festa que enardeix.

La crònica és una -obreta d'art" -dic obreta perquè és un text de grandària reduït, per més que dins les cròniques de festes segurament serà de les més llargues.

Està viva des del principi fins a l'acabament i mai no podria aplicar-se a cap altra festa que no siga la de Xixona. Els que la llisten gaudiran d'ella. La seqüència dels actes, els comentaris, la minuciositat del relat -que apropa la lupa en ser que cal-, el nivell d'apropament als actes i als protagonistes, el nomenament de moltíssims festers -que així agafen cos i presència- i l'estil campal, aconseguixen un document per rellegir i per sentir-se membre actiu d'un teatre -que això és la festa- que mobilitza un poble sencer. Ha estat un bon any de festa, sí.

Possiblement és l'estil perfecte per una crònica, resulta innovador i atractiu, això sí, este estil anirà evolucionant perquè tot indica que és un estil obert i que t'obligarà a sorprendre any rere any; estes coses porten dins una autoexigència de millora que potser costa de mantenir, però... mentre dure... tira-li cròniques!"

El pirata, Ramon Cabezos:

"Llegida la teua novel·la cronològica de Festes, com sempre, no tinc res a objectar. M'ha resultat molt amena i interessant.

Com a aficionat a la sociologia, em resulta molt interessant el comportament tribal de la societat en general, i de les filades de la nostra Festa en particular. Les senyes d'identitat pròpies de les filades, actes, himnes, costum, vestimenta (eixa capa vostra en la calor infernal d'agost), en el cas dels Marrocs, es converteixen en categoria, i us donen, a vosaltres en particular, una aura de quasi "secta", de la que sempre et parle.

germanor i festa compartida".

La meua cosina germana, Francis Sellés Galiana:

"Enhorabona, com sempre pel treball, l'esforç i com el superes any rere any.

M'ha agradat molt. Bastant equilibri: anècdotes, narrativa, emoció, informació i propostes, pense que estan ben barrejades. És llarga, però no per això pesada. Hi ha parts prou lleugeres i la informació combina prou bé. Una crònica plena d'emoció, de vida, d'amistat i de moments de festa. Em fa recordar el sentiment fester que tenim els que la sentim de veritat. Simplement, et donen ganes de vindre al poble i viure l'experiència."

Albert Sala:

Gràcies per donar-me el privilegi de llegir la Crònica per avançat. L'he devorada com sempre amb fruïció. Per a mi ha estat una bona Crònica, fàcil de llegir, amena i amb el teu toc personal de notari-crític. Es respira alegria i has transmés l'esperit de la Festa viscuda i dels festers, per tant, enhorabona. Em quede en què la gent jove ha tornat a la Festa i en la convivència dels veterans i la joventut.

A Bernargo Garrigós Sirvent, per les seues correccions minucioses, detalls bastant difícils de percebre i a Colometa, amb unes bones aportacions.

Moltes gràcies a tots per les vostres aportacions.

Llegiu (o oïu) mitjançant aquestes lletres el **record de les Festes del 2025**. Endinseu-vos en aquest **acte festívol, cultural i social** de la nostra benvolguda **Xixona**.

LA MÀQUINA S'ENGECA

Inicie l'escrit un cinc de febrer de 2025. Ho volia fer abans, però ho vas deixant... ho vas deixant... Aquesta crònica serà bastant especial, perquè serà la que em farà major d'edat. Vull dir... que m'ha eixit el queixal del coneixement escriptor? Saps com comença l'escrit, però mai com acabarà, i aquest misteri sempre m'ha enganxat.

I tot i que tenim una sequera perenne en *les nostres coses* (o en *les nostres terres*, si vols concretar-ho més), no podem dir el mateix de les festes, perquè abans de la primera cita oficial, el Mig Any, ens adonem que hi ha dues cites pel mig que tenen una rellevància destacable.

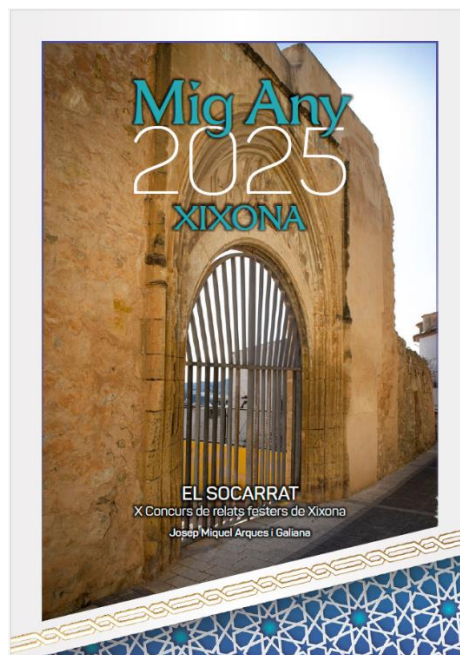
La primera: les festes dels Gelaors, a l'octubre —concretament el 26 d'octubre de 2024—, amb cada vegada més dinars d'ambientació per part de les filades d'estiu. Hi ha comboi entre les dues associacions festeres.

I l'altra: el dinar de la Fira de Nadal, enguany el 7 de desembre, on fins i tot els Moros Vermells portaren una banda de música, amb més de 150 comensals.

Arriba el mes de febrer. Ja sabem els premiats dels tres concursos i, naturalment, polèmica només engegar la màquina. Això és perquè, assegut a l'ordinador o al mòbil, és molt fàcil criticar... i ahí queda això.

El primer que es va conèixer va ser el del X Concurs de Relats Festers i, mira tu per on, aquest qui us escriu ha guanyat: **Josep Miquel Arques Galiana, amb *El Socarrat***.

No ha sigut la primera vegada que Josep Miquel Arques guanya aquest concurs: amb títols com *Ixes a festes?*, *Diari d'una au-pair*, *Maleït karma fester*... i, aquesta vegada, amb *El Socarrat*.

Un professor d'institut arriba al seu nou destí i coneix Barto, xixonenc i fester de mena. Entre tots dos naix una bona amistat que el portarà a descobrir la polèmica que s'ha

generat al voltant de la processó. L'acció es desenvolupa durant les festes dels Geladors, i Rafa —protagonista d'aquesta història i estudiós dels miracles i misteris de Sant Vicent Ferrer— li revelarà una antiga profecia, amb els Asturianos com a antagonistes i un Àngel Blanes obligat a guardar el secret.

Una narració on s'entremesclen els descobriments i l'humor negre, sarcàstic, tan característic d'aquest escriptor local, Marroc i també Cronista de Festes de la Federació.

Pel que fa a les fotografies festeres, el primer i el segon premi van ser per a Vicent Giner.

1r Premi: *Bella y Bestia* (Vicente Giner)

2n Premi: *Se acabó* (Vicente Giner)

I el tercer premi per a Érica Domenech, fotògrafa oficial de la Federació i que es guarda algunes fotos bones per a presentar-les.

3r Premi: *Amor, Traició i Tradició* (Érica Domenech)

En total es van presentar quaranta-cinc fotografies a color i en blanc i negre i el nivell era bo, per tant, justos guanyadors.

Jurat integrat pels capitans de festes, Moros i Cristians, volem dir, Grocs i Canyeta, i que agafen un paper rellevant, perquè no?

I sobre els 7 cartells que es van presentar, el guanyador va ser el murcià Ruben Lucas García, en uns cartells on es representen quasi totes les filades, a excepció dels Moros Verds i els Llauradors, i ací on va haver-hi la polèmica, perquè de seguida, es va presentar una queixa pel Facebook, els Moros Verds deien que no es representava, i que havien d'estar totes les filades.

Lema: *Mi Tierra*

Rubén Lucas Garcia

Per casualitat vaig fer una cerca en el Google per a saber qui era Rubén i sorprés en van eixir dues notícies de *El País* i *La Voz de Galicia*...

A més, altre apuntava, de forma sarcàstica que estaven Sant Bartomeu i Sant Sebastià i com que l'any passat no havien eixit, no els corresponia estar al cartell.

De seguida va eixir Fabián López, *Faloco*, per a solucionar el problema amb la IA, i en cosa de cinc minuts va traure trellat amb un Moro Verd, més o menys diferent, però que deia que no hi havia problema.

Un cartell que després es va rectificar per l'autor introduint els elements que "s'havien oblidat".

Divendres, 7 de febrer fins als divendres 14 de febrer de 2025.

SETMANA CULTURAL DEL MIG ANY 2025

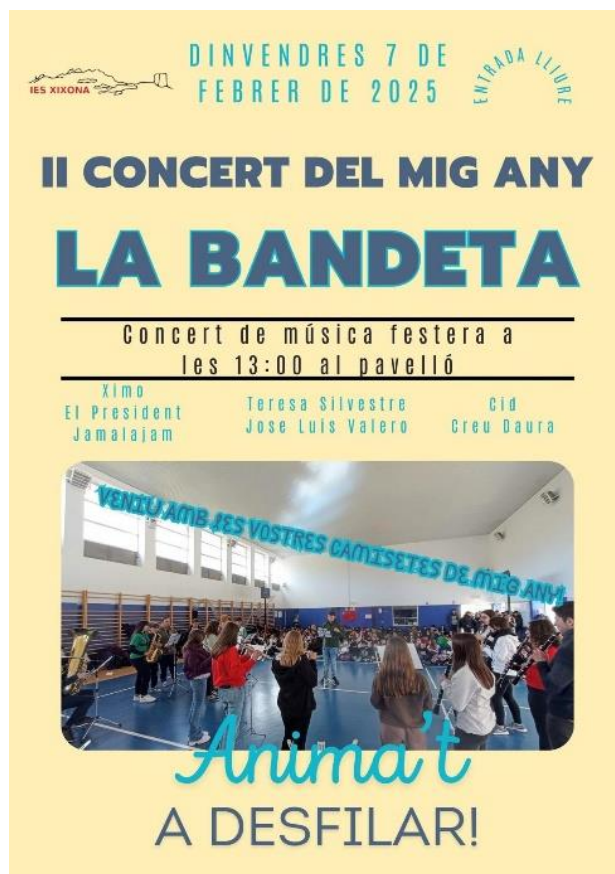
Una "setmana" cultura repleta d'actes que començava el divendres 7 de febrer amb la inauguració de l'exposició fester, la presentació del relat guanyador i l'assemblea.

Les fotografies, el llibret del Mig Any —amb el relat guanyador—, els cartells i els seixanta dibuixos presentats al concurs es van poder veure a l'exposició instal·lada a la tercera planta de la Societat "El Trabajo". Fins ara estàvem acostumats a visitar-la a la segona planta, a l'aula de cultura, però enguany, coincidint amb altres esdeveniments, es va optar per traslladar-la al pis superior. Ara que la Societat disposa d'ascensor, l'accés és fàcil, i l'espai, més menut i acollidor, quedava d'allò més coquet —com diria l'amiga de la Canyeta—.

La inauguració va tindre lloc a les set i quart, amb una vintena d'assistents, moment en què es van presentar totes les activitats programades. També es va llegir una part de la Crònica del 2024 i es va celebrar l'assemblea per a aprovar les dates de les Festes del 2026, que tindran lloc del 21 al 24 d'agost, a excepció del dia de la processó, ja que —com va avançar el president de la Federació— el rector vol entaular una conversa al respecte.

Al matí, però, l'activitat ja havia començat a l'IES Xixona, amb un concert fester a càrrec de la Bandeta, formada per professorat i alumnat, amb algun reforç extra. Van interpretar set peces: tres marxes mores (*Ximo*, *El President* i *Jamalajam*), dues marxes cristianes (*Cid* i *Creu Daurà*) i dos pasdobles (*Teresa Silvestre* i *José Luis Valero*). Va ser tota una festa per a obrir boca.

En els darrers anys, la participació juvenil —impulsada també després de la pandèmia— s'ha incrementat notablement, i la gent jove viu la Festa amb entusiasme. Veure quatre-cents adolescents desfilant, sense cap pudor, no té preu. L'ambient que es va crear va ser senzillament descomunal.

El segon campionat de cotos, INTERFESTER, que va tenir lloc en la Kàbila dels Geladors, va ser tot un èxit, excepte els Contrabandistes, totes les filades d'Hivern i Estiu jugaren, passaren de dilluns a divendres, una bona vesprada, amb la baralla espanyola, cantant les quaranta colpejant la taula amb efusivitat, els camps en terra, les discussions entre les parelles, en resum, el coto.

Els guanyadors van ser els Califes, amb Juan Carlos Serra Colomina i Cèsar Masià Espí i els subcampions, els Moros Grocs, amb Pascual Soler i Julian Cabezos.

Dimecres va tindre lloc la taula redona festera amb el títol *El futur de les nostres festes*. Poca assistència per a la importància de l'acte —ja sabem que parlar entre cerveses és molt fàcil, però als llocs on s'ha de parlar... ja costa més.

Es va parlar, evidentment, de la processó, de la necessitat d'escoltar totes les parts implicades i d'intentar arribar a un acord. També de les desfilades de l'any passat, que van anar molt bé; de la despesa econòmica que comporta la Festa i de la importància de col·laborar-hi més; de les ambaixades —entre d'altres, la del Moro Traïdor—, que caldria cuidar millor, i fins i tot de la conveniència de parlar amb el Wilder perquè “es porte millor”. Es va tractar també la qüestió de la participació: no ix massa gent, ja que la nit anterior és la del concert de la Retreta, i molts aprofiten eixa última nit de festa.

El dijous hi hagué dos actes. Primer, la tradicional xocolatada i l'actuació de *Los Autitos Chocadores*, amb bona participació de la xicalla. I a les 19.30 h, el primer concert de música festera de la banda jove, amb un programa format pel pasdoble *Carrer Pelayo 3* (Vicent Sellés Álamos), la marxa mora *Habibi* (Alfredo Anduix Rodríguez) i *Babieca* (Azrael Tormo Muñoz).

Entre peça i peça es van lliurar els premis dels concursos de Caps d'Esquadra i de dibuix infantil. En la categoria de 0 a 8 anys, el primer premi fou per a **Sofía Llinares Fuster** i el segon per a **Aitana Picó Mateos**. En la categoria de 9 a 12 anys, el primer premi va ser per a **Nit Ferri Gómez** i el segon per a **Ariadna Verdú Sanchis**.

Pel que fa al concurs de Caps d'Esquadra Infantil, els guardonats foren **Higini Rico Guerrero**, de la Filà Llauradors, com a millor cap d'esquadra cristià, i **Arnau Verdú Sanchis**, de la Filà Moros Vermells, com a millor cap d'esquadra mora.

En la segona part del concert s'interpretaren *José Luís Valero* (José Teruel Vidal), *Ximo* (José María Ferrero Pastor) i *Apòstol Poeta “R. Duyos”*, també de Ferrero Pastor. Un concert dirigit per **Ivan Ortega Verdú**, membre de *La Fúmiga*, que s'estrenava com a director de la banda jove.

Divendres era la vespra. Ja lluien els llums festers: des del Pixaor fins al Casino penjaven els escuts de les catorze filades que participarien en el Mig Any, reforçats amb projectors que il·luminaven encara més el carrer.

Hi havia ambient al carrer; s'ensumava la festa. Tots els comentaris giraven al voltant del dia que s'esperava. L'oratge semblava que respectaria i la participació prometia ser alta.

Durant les darreres setmanes, i també a la versió digital d'*El Fester Xixonenc* (<https://elfesterxixonenc.es/>), s'havien publicat entrevistes —com la del Miró, Josep Carmona— i tots els actes programats. La tasca de difusió és necessària perquè la gent estiga informada... altra cosa és que la gent llija, i això ja és *altra cantar*. En qualsevol cas, la idea d'unir les dues festes havia estat encertada, tot i que estàvem acostumats a celebrar el Mig Any una setmana més tard.

Les kàbiles tenien les portes obertes i hi havia moviment per tindre-ho tot preparat per a l'endemà: es repartien polseres, s'ultimava la vestimenta i es rebien les comandes de menjar i beguda.

A les 20.30 h tindria lloc el **concert del Mig Any**, una cita ineludible que calfa definitivament l'ambient per a la gran jornada. Música festera d'aquella que ens identifica i que sempre acompanya els moments importants de l'any: un dinar, una boda o qualsevol sopar d'amics.

Marga Nomdedeu, secretària de la Federació de Festes, va fer de mantenidora en un Cine de Dalt ple de gom a gom. Va començar amb els agraïments a tots els qui han col·laborat desinteressadament perquè la Setmana Cultural i el Mig Any siguin possibles. Per primera vegada, es van anunciar els noms de les Capitanies Festeres:

- **Moros Blaus:** Sebastián Llinares Cantó i Yolanda Sirvent Orts.
- **La Canyeta:** Rubén Castaño Cámara, Alejandro López Sirvent, Jaime López Miquel, Marcos López Martínez i Andreu González Nicolau.
- **Moros Grocs:** Antonio José Olmos Moreno i Francisco Jiménez Sirvent.

Tot seguit, es va donar pas al concert de l'Agrupació Artísticomusical "El Trabajo" de Xixona, dirigit per **Quique Montesinos Parra**, d'Ibi. El programa va incloure: *Krouger* (Camilo Pérez Laporta), *Kapytan* (Saül Gómez Soler), *Fill del Sinc* (Francisco Valor Llorens), *Paco Verdú* (Amando Blanquer) i *Caballeros de Navarra* (Ignacio Sánchez Navarro).

A la pausa —ja sabem que és llarga—, es van lliurar els premis dels diferents concursos festers:

Concurs de Petanca

1r Moros Grocs

2n Kaimans

Campionat de Frontó

1r Moros Grocs

2n Contrabandistes

Concurs de Cotos (Festes d'Estiu)

1r Llauraors

2n Pirates

Concurs de Cotos (Festes dels Gelaors)

1r Templaris

2n Almogàvers

II Concurs de Cotos Interfester 2025

1r Califes

2n Moros Grocs

Concurs a la Millor Retreta

Guanyadors: Pirates i Vermells

Pel que fa al cartell, les fotografies i els relats, com que ja n'havíem parlat, no cal ser reiteratius.

Després del lliurament de premis, van intervindre els presidents de les dues federacions, Piu i Jony, i el Regidor de Festes.

La segona part del concert va incloure: *Guitarra Española* (Enrique Igual Blasco, pasdoble), *Llebeig* (Saül Gómez Soler, marxa cristiana), *Jamalajam* (José Ferrándiz Hernández, marxa mora) i *Jéssica* (José Rafael Pascual Vilaplana, marxa cristiana que enguany celebra 25 anys de la seua creació).

Un bon acte que posava punt final a la Setmana Cultural i obria les portes a l'esdeveniment que tots esperàvem: **el Mig Any**.

DISSABTE, 15 DE FEBRER DE 2025

MIG ANY

Hi ha una imatge que m'ha colpit: la lluna plena ponent-se darrere la Penya Migjorn, just en el moment que els primers rajos del sol encenen de roig la muntanya. El poble respira tranquil·litat. Els carrers, nets i engalanats, esperen el bullici que està a punt d'arribar.

De sobte, el soroll d'una porta que es tanca. Alce la mirada: és Adrianet, amb la seua trompeta a la mà. Imagine que enfila cap a la kàbila dels Verds, on de segur ja freguen l'aire les primeres olors de bunyols. En breu, la música començarà a sonar.

Cap a les 8.45 h, efectivament, la banda de la Torre ompli de sons els carrers de Xixona. Recorren el nucli antic, amb parada obligada a la plaça de l'Església Vella, on festers i músics es fan la foto de rigor.

El dia acompanya. L'oratge és quasi perfecte, i la participació, altíssima. La gent jove —adolescents i vint-i-pocs— és la primera a eixir al carrer, punt de trobada a les cafeteries que obrin d'hora i que ja bullen d'ambient.

A mesura que avança el matí, tot s'enfila cap a l'esmorzar. La participació conjunta de les catorze filaes obliga a avançar la primera desfilada a les 11.00 h. Des de les nou, els festers i festeres ja llueixen les seues gales del Mig Any, amb l'orgull i la il·lusió que el dia mereix.

Des de primeres hores, també, els companys d'Intercomarcal recorren el poble per fer un extens reportatge, entrevistant a tot aquell que pillen pel mig.

A les 10.45 h, els Marrocs enceten la seua tradicional cercavila. Enguany, amb motiu especial: es commemora el 50 aniversari de l'inici del Mig Any. Seria molt agosarat dir: "*Gràcies als Marrocs podeu disfrutar el dia de hui*"? —que no s'enfade el meu corrector, Ramon Cabezos...

Comentaris subjectius a banda, Bernardo Garrigós, al seu bloc, publicava l'article "*El Mig Any 2025 de Xixona fue un auténtico éxito*", on escrivia sobre els Marrocs:

"El 23 de febrero de 1975 la filà Marrocs celebró que faltaban seis meses para las fiestas. No fue hasta 1979, en que se sumaron más filaes, cuando se celebró la fiesta del Mig Any y el primer día de les Festes dels Geladors. La celebración adquirió carta de naturaleza al año siguiente, cuando se separó de las fiestas dels Geladors, participaron todas las filaes y se diseñó un programa oficial de actos."

El logotipo ha sido diseñado por el miembro de la filà y artista Pau Ros Planelles, y presenta forma circular, pero en su parte superior aparecen las palabras MIG ANY debajo el número 50 en gran tamaño. Este número es atravesado en su mitad por la palabra Aniversari. En la parte superior del número cero se ha dispuesto un marroc (anagrama de la filà) y debajo el texto "Xixona 1975-2025". Debajo del número 50 se ha impreso el texto "filà marrocs".

A les 11:00 es produeix una antífesi, usem la figura retòrica per a contar que la música estava en les puntes dels carrers. Una entrava per Elies i altre per la Solana.

Començava, amb cinc minuts de retard la desfilada de les "autoritats festeres", delegats de les 14 filades, sis cristianes, i 8 mores? És que el Xavo, qui? José Enrique Blanquer, ah! es va decidir posar-se junt el delgat dels Grocs, perquè deia que la capitania anava en eixe lloc.

Darrere els capitans i nou banderes, ja que la Canyeta repeteix Pentavirat. Qui no ho sàpia de què parlem, és una fórmula que es va trobar en l'any 1993, i que la mateixa filada repetí, però amb tres membres més, "Octopussy" el 1998. Es va parar aquestes maneres de fer capitànies i després s'ha reprès, perquè són fórmules perquè puguin haver-hi candidats. Fórmula que es va acceptar a contracor.

És la primera oficiosa de les Festes del 2025, junts els nous festers amb més rellevància i viuran un any intens, amb moments que diran, a mi qui m'ha manat? Però també l'altre de dir: les festes són necessàries per a la vida.

Marcos López Martínez, Alejandro López Sirvent, Rubén Castaño Cámara, Andreu González Nicolau i Jaime López Miquel capitans i banderers del bàndol cristià de les Festes de Moros i Cristians d'Agost per la fila La Canyeta, amb polar granat; Sebastián Llinars Cantó capità i Yolanda Sirvent, Banderera de Festes dels Geladors per la filà Almohades vestien el folre polar blanc i el blau identificatiu de la seua fila; Antonio Olmos Moreno, banderer del bàndol moro i Francisco Jiménez Sirvent, capità del bàndol moro de les Festes de Moros i Cristians d'Agost per la filà Moros Grocs, amb polar negre.

Tancava la comitiva els federatius de les dues festes, amb la presència dels presidents, Joni (el de la creseta) i Piu (el del tupè).

Es fa la foto de família, amb no prèviament d'encendre dues traques reforçades, acolorida amb la diversitat de vestimentes dels delegats i delegades, directius, capitans i banderers. I podríem dir que amb el soroll i l'olor a la pólvora comencen oficialment les festes del 2025.

L'ambient, i això ho fa també la participació, és més que notable, i es correspon a què els Moros Grocs, ja no poden fer referència a una part del seu vers “pocs i bons” perquè han hagut de canviar de kàbila i anar-se'n als Geladors. En la Canyeta ens comenten que si bé l'esmorzar l'han pogut fer asseguts, el dinar ha sigut dempeus.

Si l'any passat començaven els Moros, enguany, ja sabem, els Cristians ho faran amb l'ordre Cavallers del Cid, Pirates-Marins, Llauraors, Contrabandistes i la Canyeta, capitania de festes del bàndol cristià del 2025.

Els seguien, amb les respectives bandes, els Almogàvers, Templaris, Califes i Moros Blaus, capitania festera.

I tancava la desfilada del matí, els Kaimans, Moros Verds, Marrocs, Moros Vermells i Moros Grocs, capitania Mora.

Seguíem amb l'horari que tenir mitja hora per a fer la desfilada, que al matí es va acomplir, més o menys. Però, perquè vaja més lleuger, no hem d'esperar a què comence la música per a formar, sinó quan la filada del davant ja ha arrancat, així, la cosa, encara milloraria un poc més. Ja sabeu això que volem esperar-nos per agarrar el lloc més propet a la música. I una solució, per què no? Seria els capitans de filà, perquè així ja no hi ha discussió qui tancarà desfilada.

I també les voldríem destacar, tres capitans de filà: Llauraors, Marrocs i Vermells. A veure si l'any vinent en compte de tres, en tenim més.

L'ambient al carrer principal del poble torroner està al seu màxim. Venim d'un esmorzar, hi ha bona temperatura, i encara no vols aparéixer en la teua seu. En finalitzar les desfilades, i cada vegada més, les diferents filades toquen els seus himnes, i estan fent-se un referent.

Anem a la kàbila?—Apunta un, que dirigeix a la colla. No hem deixat de gastar alguna broma amb els coetets que posem als cigarrets. Com totes les bromes, el que la pateix és l'innocent que, incrèdul i desconcertat per l'esclafit a encendre'l, ha d'aguantar les rialles dels companys i posteriorment, l'enregistrament que se li ha fet amb el mòbil.

Baixem pel carrer Ausiàs Carbonell i sentim la remor que ix de les kàbiles. Tornem a repetir que l'ambient és insuperable, i alguna cosa s'estarà fent bé perquè la participació en els darrers anys haja augmentat amb escreix.

Sonen els primers pasdobles mentre vas fent-te l'aperitiu. Els intendents de les kàbiles són els responsables de la feina més visible que es realitza i, per descomptat, els que tenen les primeres crítiques dels festers més insolidaris que pensen que pel simple fet de pagar la quota tenen dret a la polsera del tot inclòs. També estan aquells qui són empàtics i la seua única finalitat és passar-ho bé amb la Festa; soc dels segons, que agraeix eixa feina, sense tenir en compte alguna falta, si és que hi ha.

Ens hem empassat un bon arròs amb conill, també hi havia caldo amb pilotes, i un bon gelat. Estem quasi arribant a l'èxtasi fester, i sonen els timbals. Veiem de reüll que han posat en el faristol eixa marxa mora, la teua favorita. T'alces de la taula i juntes el teu muscle amb un company guerrer. Arriba el fort de la marxa mora, i crides. Eixa és la festa, viva, explosiva. Eixe és el Mig Any.

Són moments incrèduls que aprofites per a parlar amb un, amb altre, i que l'endemà no saps ben bé què vas concretar.

S'aproximen les set de la vesprada. Sentim un tro que avisa del castell que estirarà des del parc de l'antic institut, i si estaves pels voltants de la Plaça, segurament hauràs sentit els sons i no hauràs vist les palmeres. La ubicació no va ser la més adequada. I un castell de focs que s'havia de tirar en la fi de les festes dels Geladors i que per causa de la pluja no es va poder tirar.

Però voldríem insistir que una fi de festes amb un castell de focs és un bon final. Per què no es pot tirar en festes?

Començava la desfilada del Mig Any de les 19:00 hores amb el mateix ordre que el matí. Però, va ser un poc accidentat, ja que una festera de la Canyeta va fer un volantí (un volantí una de la Canyeta?) amb la mala sort de perdre l'equilibri i pegar-se amb el bony d'un arbre. Una altra festera que es va perdre el coneixement i va entrar la poli i l'ambulància, cosa que va fer que els Verds i els Marrocs pararen la desfilada.

La Festa va tocar al seu fi amb un DJ en la kàbila dels Geladors i amb eixe bon regust de boca, que fa que t'hages quedat amb ganes i que les assaborirem d'ací a sis mesos, amb el Senyal.

MARÇ

Després de la polèmica del cartell de festes on faltaven un Moro Verd i un Llaurador, l'autor, després que els Verds ho demanaren a la Federació de Festes, Rubén Lucas Garcia, els va incorporar, i ja polèmica s'havia acabat, amb un agraïment en les xarxes socials. A vegada, abans de criticar, podríem parlar per a posar solucions als problemes.

<https://bgarrigos07.wordpress.com/wp-content/uploads/2025/02/20250213-concert-banda-jove.jpg>

MAIG I JUNY 2024

Maig i juny són mesos, encara que no ho semblen, per organitzar la festa. Reunions, moltes reunions, perquè quan arribe juliol, la cosa ja estiga quasi tancada.

El document de la Crònica s'oblida fins que arriba una inspiració, un *déjà-vu*, una peça... i, en aquest cas, va ser *Mozàrabes 1960* de Ferrero (però no el Roché): em comença el rumor a festa.

Cal destacar també que *El Fester Xixonenc* —ja podríem dir-ne 3.0— manté una constància admirable, amb entrevistes, publicacions i una flama viva que fa que la Festa estiga present tot l'any.

Dissabte, 19 de juliol de 2025

Elecció dels Festers i Festeres de l'Any, proclamació dels Capitans de Festes i entrega de la batuta al director de l'Himne de Festes.

El primer acte oficiós de les Festes, on s'homenatja els Capitans, va tindre lloc al parc del Barranc de la Font. També s'hi va lliurar la batuta al director de l'Himne de Festes i es van donar a conèixer els Festers de l'Any.

Bastant puntual, a les 21.30 h —a una hora d'aquelles que no saps si sopar o fer temps—, la mantenidora **Marga Nomdedeu** va fer una síntesi de l'acte, seguint l'estructura habitual dels últims anys. El ballet de **Gisela Comins**, la colla de dolçainers i tabaleters *Els Arreplegats* i la **Unió Musical de Xixona (UMX)**, sota la direcció de **Teles Moreno**, obrien la vetlada amb el pasdoble *Desfeta*, d'Enrique Alborch Tarrasó.

Tot seguit, un altre pasdoble, *L'Abanderat*, d'Azael Tormo, i la tercera peça donava pas al primer moment destacat: l'entrega de la batuta al director de la **Unió Musical de Llútxent**, banda que enguany complia vint-i-set anys venint amb La Canyeta. En representació, el director **Emilio Oltra Benavent**, de qui es va llegir una extensa —però merescuda— biografia.

La UMX va interpretar, entre l'entrega de la batuta i el posterior nomenament, dues peces més: *Fiesta del Pasodoble*, de Ferran Campos, i *Jéssica*, de José Rafael Pascual-Vilaplana, que enguany complia vint-i-cinc anys des de la seua estrena a Muro, amb l'acompanyament de *Els Arreplegats* i el ballet de Gisela Comins.

Va arribar el torn dels **Festers de l'Any**. En primer lloc, el Cristià. **Alfredo Sirvent**, Fester de l'Any del 2024, va pujar a l'escenari per fer el relleu. Marga va llegir el currículum, i en un vídeo previ, mentre el gravaven, ell assentia discretament. Es tracta de **Julián Cabezas Juan**, fester dels *Pirates-Marineros*, amb una trajectòria plena: delegat, president, capità —juntament amb el seu germà Ramon— i membre de la mítica esquadra *Escorbuto*. Més que merescut el reconeixement.

En el seu discurs, emotiu i llarg —com toca en aquests moments—, va recordar moltes persones i va mostrar l'emoció del qui ha donat anys i temps a la Festa.

Per presentar el **Fester de l'Any Moro**, la UMX va interpretar dues marxes clàssiques: *Reina*, de Ramon García i Soler, i *Marrakesch*, de José María Ferrero Pastor. Va pujar a l'escenari la Fester de l'Any 2024, **Montse Jerez**, i Marga Nomdedeu va definir el nou homenatjat com “un excursionista-viatger fester”, que proclama que “la Festa és Festa i cal viure-la i gaudir-la”.

Ismael Miralles Sirvent, etern cap d'esquadra, percussionista de la Banda de Xixona, cuiner de la tenda *Ca Berlúbia* i antic president i capità de la filà Vermells, va rebre així un reconeixement llargament esperat i més que just.

Tant el director de l'Himne com els Festers de l'Any se'n van anar, això sí, sense les insígnies —un oblit greu per part de la Federació, fruit del volum de tasques que comporta l'organització. Detalls del directe que no poden tornar a passar: anar-se'n “buit” és trencar un poc l'encant del moment.

A continuació, el moment més esperat: els **Capitans Cristians del 2025**, un segon *Penta virat Canyeto* format per **Andreu González Nicolau**, **Jaime López**, **Miquel**, **Alejandro López Sirvent**, **Marcos López Martínez (Marineta)** i **Rubén Castaño Cambra**. Van entrar pel corredor del parc del Barranc de la Font (que mai serà auditori, el *Barranquet* és el que és), amb la bandera portada pel delegat **Daniel Llorens** i la marxa cristiana *Bonus Cristianus*, de José María Ferrero. L'alcaldeessa **Isabel López** i el president de la Federació, **Jonathan Murillo**, els van lliurar els quadres commemoratius.

Tot seguit, els **Capitans Moros del 2025**, **Francisco Jiménez Sirvent** i **Antonio Olmos Moreno**, de la filà *Moros Grocs*. Van entrar amb la marxa *Lídia*, de Ramon García i Soler, i la bandera portada per **Ana Olmos**, filla de Toni. L'alcaldeessa i el president els lliuraren també els quadres i es van fer els discursos oficials.

L'acte va cloure amb la foto de família, l'Himne de Festes i, per descomptat, una cerveseta per celebrar-ho.

I, per cert, genial el comentari de **José Juan Coloma** sobre la vestimenta del president de la Federació, en el seu mur de Facebook:

“M'agrada el xicotet homenatge per part del president a les capitànies: la cresta amb tonalitats grogues i la camisa amb estampat florejat, a l'estil de les antigues camises dels soparets de la Canyeta”.

Divendres, 25 de juliol de 2025

Divendres de flaire festera i paraules amb ànima. Presentació del *Programa*

Divendres, ja de bon matí, l'avinguda de la Constitució estava tallada —com sol passar, sense avís previ. Era senyal que començaven a penjar els llums de festes. Enguany, els escuts estrenats l'any passat al carrer Alcoi s'han col·locat a la plaça, sense un ordre clar però amb un bonic gest cap als festers gelaters, ja que hi apareixen els quatre escuts de les seues filades. Un detall d'agrair per part de la Regidoria de Festes.

També s'hi va instal·lar un contenidor de vidre on fa xamfrà i tres lavabos portàtils a la travessia de la Granja (l'antic *Barbarat*).

Sempre he dit que m'encanta el flaire del nostre poble. Hi ha matisos, gustos i sons que només ací es poden percebre. Aquest text també vol ser un homenatge amb un caire literari i afectiu. Tot això forma part del gran paraigua que és la Festa. I l'anem construint a poc a poc, cadascú al seu ritme, posant-hi el seu granet de sorra.

A la vesprada, i enguany sense cap contratemps, tingué lloc la presentació del **Programa de Festes**, la nostra revista centenària que ni la COVID no va poder aturar. L'acte se celebrà a **El Teatret** —i no al pati de l'Hort del Trabajo— i començà bastant puntual, uns deu minuts després de les 19.30 h. Hi intervingueren l'assessor artístic **César Álvarez Sánchez**, el president de la Federació, **Jonathan Gras Murillo**, el regidor de Festes, **Marcos Ros Planelles**, i la secretària, **Margarita Nomdedeu Mora**. Hi assistiren una cinquantena de persones, majoritàriament escriptors i escriptores, que aprofitaren per a recollir el seu exemplar al final de l'acte.

César obrí l'acte destacant la gran novetat d'enguany: la redacció i maquetació a càrrec de **CreativiLAB**, una aposta que s'ha notat en l'edició, molt cuidada, sense errades destacables, amb un disseny fresc i colorit, **300 pàgines i 35 articles**. Això suposa **10 pàgines i 10 articles més** que l'any anterior.

Pel que fa al contingut, es poden comptar 20 articles centrats en **La Festa**, sense comptar l'extensa Crònica (54 pàgines) i les entrevistes als capitans. També hi ha 10 articles dins de la secció d'**Història, Tradicions i Creences**, i 4 a **Miscel·lània**.

Sent subjectiu, i sabent que no hauria de ser-ho, he de dir que enguany hi ha molt bons articles. Això també depèn, és clar, de gustos personals, del vincle amb l'autor o del seu estil narratiu. Però una de les coses boniques del Programa és aquesta sorpresa, saber que trobaràs escrits que t'arribaran al cor. Tinc els meus preferits, com la reflexió d'Albert Sala sobre la tria de peces per a l'Entrà.

El tema proposat enguany, "**visió i memòria festera**", ha estat un encert absolut, ja que ha donat un caràcter profund, íntim i emocional al conjunt del Programa.

Hi ha articles que brillen per la seua càrrega emotiva i introspectiva, com "**La Crònica d'un somni**" de Néstor Sirvent, que reviu la seua capitania de manera tendra i honesta; "**Una mirada a 1954**" de Conchi Mira, o "**Els xicotets detalls que sostenen una tradició i el cor d'un poble**" de Belén Colomina. Tots tres comparteixen una mateixa essència. Com escriu Conchi Mira: "*Lo verdaderamente importante permanece*

inmutable... toda esa alegría es eterna", o Belén Colomina: "De mirar arrere amb gratitud, de viure el present amb intensitat i de preparar el futur amb esperança".

Hi ha també mirades al passat: "Xicotets detalls de les festes que s'han oblidat" de Berlúbia (Fester de l'Any 2025), o "Trossets de festa que ja s'han perdut" de Jaume Miquel (filà Vermells, esquadra Al-Mansul). Aquest últim, amb un to fresc, proper i amb tocs d'humor, ens trasllada a un passat festiu que encara ressona en l'actualitat. I sense oblidar el gran David Mira, amb "Els Marrocs, els Caimans i aquell primer Mig Any", i el **Cronista de Festes**, amb "cinquanta anys del Mig Any de la Filà Marrocs de Xixona".

En l'apartat d'Història, tampoc poden faltar figures com **Bernardo Garrigós Sirvent**, Cronista de Xixona, o **Reyes Candela**, que mai falten a la cita.

Entre les novetats: s'ha incorporat una secció de tires còmiques com a toc humorístic. No s'ha pogut incloure, però, la secció dedicada als nous festers —proposta de Javier Sirvent— per qüestions de protecció de dades.

I un detall important: enguany no s'ha publicat la part dels Actes Festers, ja que en el moment d'enviar a impremta, l'ajuntament encara no havia confirmat alguns actes.

En definitiva, una publicació festerà excel·lent, que recupera la qualitat dels seus millors anys. Ara només queda el més plaent: **gaudir de la seua lectura.**

Dissabte, 26 de juliol de 2025

EI SENYAL

 Un poble en peu de festa

Anunciàvem per les xarxes el temps que Luís (el de MeteoXixona) ens havia predit: que no faria calor i que els núvols serien només decoratius.

A casa ens hem llevat matiners. L'esportista havia quedat a les huit amb els amics; havia d'aprofitar, perquè serà l'únic dia que puga *tascar* les festes —els compromisos alternatius faran que no puga estar-hi. L'altra, tot i que el llit sempre pot més que altres afers, ha deixat que guanyara la festa, i s'ha alçat a temps per arribar a les nou i quart a la porta de l'Ajuntament.

Qui escriu açò ha aprofitat per a fer un passeig per la part vella del poble, que serà molt visitada en festes. El centre neuràlgic del barri medieval, el Raval, ja estava preparat per a l'ocasió: banderoles i la caravana dels Llaura, que feien viatges per portar l'esmorzar que se serviria després de la missa del Miracle.

Un esmorzar que, en principi, no s'havia de celebrar, perquè les arque de la Federació fan pena —no hi ha ni per a pipes—, i és una situació greu. Però, en veure uns ingressos no previstos, es va poder realitzar.

El passeig m'ha dut fins al carrer de la Santa Creu, que té tradició de penjar-hi les banderetes festeres, amb la imponent Torre Grossa al fons. He pujat al cap dels Cagallonets, amb unes vistes magnífiques a la badia d'Alacant, des d'on es podia contemplar la línia de la Torre Blai i el Castell, en un dia en què se celebrava el Miracle.

Abans, em comentava un fester de la Filà Marinos que sempre es feia el dia 24 de juliol, caiguera el dia que caiguera, perquè l'endemà era festa nacional, per Sant Jaume.

Tornant al dia del Senyal, el murmurí de la gent es feia palès a les portes de la Casa Consistorial. Banderes de les deu filades, més les de les capitànies, membres de la Federació i de l'Ajuntament, festers i festeres, i la UMX, que començava puntual amb el pasdoble *La Banda 2014* de José Beteta Martínez. Una peça molt apropiada per començar el dia.

El ritme per pujar al Raval s'ha convertit en una desfilada ràpida: puges les escales de les Parres ofegat i, com és normal, s'ha d'esperar, perquè en tres minuts fas el recorregut.

Es nota la gran quantitat de gent que participa en la processó. Fins i tot es fa difícil poder passar. Tot són somriures, abraçades i encaixades de mà per retrobar els companys que han pujat al Senyal.

I és que el Senyal s'ha convertit en una altra data en què la participació no deixa de batre rècords. No hi ha filada que en tinga pocs, a excepció dels Llaura, que han fet fins i tot una campanya per captar festers i festeres.

La processó, enguany sí —ja que l'Asil ha tancat i, com que no hi havia missa, el retor va arribar puntual— (i ho tractarem més avant amb delicadesa).

Sona l'himne d'Espanya, ix Sant Sebastià portat per dos moros i dos cristians; darrere, en Salvador i un escolà, delegats, Federació i Ajuntament, i a banda i banda, festers, festeres i Mirons que, amb un desordre organitzat i entre xarrades, s'encaminen fins al principi del carrer Raval, on es pega la volta al ritme de la marxa processional *Ossana in excelsis* d'Óscar Navarro.

Arribem a l'ermita, però només el Sant, el retor i la banda peguen la volta entre els carrers Santa Anna i Galera. La campana no para de repicar: comença la festa. Entra el Sant amb l'himne, però de seguida és desentortillat i portat a l'altar de l'ermita per Mar Mira Baeza.

A l'ermita se celebra la missa, amb les primeres fileres ocupades pels capitans de festes, la Federació i l'Ajuntament. Les veïnes, que quan anava cap avall han aprofitat el desconcert de la gent, han ocupat els bancs, entre pensaments i retrets: "*Els bancs són per a nosaltres, que vivim al Raval, xica, tu, calla ja i seu!*"

L'esmorzar, finalment, s'ha realitzat, i és un acte popular que hauria de fer-se coste el que coste, traient els diners de sota les pedres, perquè veure entremesclats a tots i totes és un acte de sociabilitat; en el fons, això són les festes.

Ja estava la locutora d'Intercomarcal, que un altre any va fer un bon reportatge —localista, sí, però que fa partícips a tots. Quan acosta el micròfon, no troba mai rebuig: entre somriures i preguntes senzilles, s'enregistra el moment.

Després d'esmorzar, com és tradicional, els Marrocs fan la seua cercavila passant per l'antic local de *Pepito de l'Ereta* (que, com hem aclarit, no era cap kàbila de la filà,

sinó un local on es va preparar un dinar quan aquell fester va ser capità de festes).

En passar per la Puça, al carrer del Vall, ens hem quedat enamorats de la joventut que hi havia: la Puça tornava a obrir les portes i s'unia al Pub 78, que també ja estava obert. La varietat, l'esforç i l'entusiasme dels propietaris fan que tinguem on triar. Qui no va entrar a la Puça el dia del Senyal?

I els clàssics: Pub *Alucina* i la Solana, punts d'encontre imprescindibles. Per cert, el Pepet va aprofitar per a posar una barra a la porta, tot per emportar —serà que s'ha modernitzat i vol ser de *Glovo*?

L'ambient començava a generar-se; el colorit de les camisoles ben netes a primera hora del matí era bonic. Hi ha vida al carrer, i tots els que estíem això sabem el que significa: un poble més viu que mai. I sembla que la festa està de moda, perquè altra vegada la gent jove ha respost.

Només tres filades van tenir la sort de poder desfilat a partir de les 13.00 hores: la banda de la Torre de les Maçanes, dels Moros Verds, iniciava la desfilada voluntària, seguida dels Marrocs i tancant els Vermells.

Però el fet de no tenir banda no vol dir que no hi haja de dinar, perquè la Canyeta, a partir de la una del migdia, tenia *Canya-sol*, i la gran majoria de les filades —per no dir totes— tenien dinar. Una manera d'abaratir la festa és no dur música, perquè sabem que és cara.

A la vesprada començava el Campionat de Festes de Cotos. Enguany, com a novetat, les filades podien inscriure fins a tres parelles, i així, un total de 19 parelles competiren. Maracho, responsable dels cotos, tenia un embolic amb tantes parelles que no s'aclaria. La veritat és que és una bona fórmula, perquè hi ha més participants i, a més, té un component recaptatori: cada parella havia de pagar 15 €.

A les 19.30 començava la desfilada del Senyal, amb les deu banderes, els capitans de festes i la Federació. "*Faltava Jony, que s'ha bufat?*", preguntava algú. "*No! Que s'han oblidat les traques! I ha anat a per elles*" I és que els xicotets detalls fan que la festa siga perfecta; una festa sense pólvora és com una *pericana* sense cervesa.

A l'altura del Casino, es van obrir els delegats i membres de la Federació i van donar cova als capitans de festes, entre aplaudiments i crits d'alegria. Els capitans pugen al balcó central de l'Ajuntament, i també Tere Carbonell, regidora i muller de Toni Olmos.

La Banda de Llutxent comença el pasdoble *Fiesta en Jijona* de VPC, i en el fort, Marc Ros, regidor de Festes, i César Álvarez, assessor artístic, obrin la cortina i descobreixen el cartell de festes —polèmic? IA?— i esclaten les tres traques.

Comença la primera (o segona) desfilada amb l'ordre: Cavallers del Cid, Pirates, Llauradors, Contrabandistes i Canyeta (Capitania Cristiana); Kaimans, Verds, Marrocs, Vermells i Grocs (Capitania Mora).

La desfilada es va fer lleugera, es van complir els temps, i la veritat és que així hi guanyem tots. Hem de mantenir aquesta tendència fins a arribar a l'Entrà amb la

mateixa consciència.

Sopar, més beguda, segon (o tercer) desfile... El dia va quedar superat amb èxit. Sens dubte, un dia per recordar.

Dissabte, 2 D'AGOST de 2025

La Cagà de la Burreta i octaus de final de Cotos.

Tradicionalment, aquest dissabte havia quedat buit dins del calendari fester, però enguany es volia donar-li vida amb alguna activitat. I com a novetat, es va organitzar la rifa “**La Cagà de la Burreta**”.

La “cagà de la burreta” és una activitat festiva, popular i humorística que es fa en molts pobles del País Valencià (i també en altres indrets de l'Estat), generalment dins del marc de les festes majors o patronals, amb l'objectiu de recaptar diners per a alguna entitat local —una filà, una comissió de festes o una associació cultural. En el nostre cas, per a la **Federació**.

El funcionament és senzill i, per què no dir-ho, molt divertit. Es delimita una parcel·la —una plaça o un tros de carrer— i es divideix en quadrícules numerades. Cada casella es ven com si fóra una rifa: cada participant compra una o diverses, amb l'esperança que la seua siga la guanyadora.

Nosaltres ho vam fer a l'antiga fàbrica d'**El Almendro**, un espai ampli i ben conegut per tots. Una vegada dins el recinte, s'introdueix la protagonista de la jornada: la burreta. I el moment més esperat arriba quan, amb tota naturalitat, la burra tria el lloc... i fa la seua **cagà**. La casella on cau és la guanyadora.

Una proposta desimbolta, de bon humor, que va servir per a arrencar rialles, reunir gent i, sobretot, donar una empenyeta econòmica a la Federació. En definitiva, una d'aquelles idees que, per senzilles que semblen, fan poble i festa.

I entre les 11:00 i les 13:30 van soltar a la burreta, però, l'amo deia que havia fet de ventre dues voltes abans de venir, que era improbable que cagara, però que açò no és una ciència exacta i que no sabia, però que segurament no. I el ramader tenia raó, no

ho va fer i es va haver de fer un sorteig. Resultat va ser per a la papereta 1372, venuda pels Llauradors.

I voldríem destacar la fil·la dels Llauradors, perquè es va implicar molt, ja no en la venda, sinó, pel muntatge. I l'aportació o ajuda d'algunes fil·lades va ser poca o nul·la per a la venda, perquè estem uns moments en què ens hem d'implicar tot el món, amb la finalitat, en el fons, d'acabar el local dels Músics.

Pot ser, la venda de paperetes hauria de ser d'altra manera, en comerços locals implicats en la festa, i també pensar si el dia era el més idoni, perquè acudirà més gent, i pensar també la ubicació.

Perquè era un acte nou, perquè era una manera de passar el matí. Tot es pot millorar, la qüestió és analitzar-ho.

A la vesprada es van realitzar els octaus de final en la vorera del Trabajo, amb molt bon ambient i a la nit, els deu anys del concert The Brokers.

DIVENDRES, 8 D'AGOST DE 2025

DESFILADA DE MODA: TRADICIÓ, FESTA I MODA

Ja llueixen als accessos de Xixona els cartells que anuncien que del 21 al 25 d'agost celebrarem les festes. N'hi ha a les tres entrades del poble —Tibi, la Torre i Alacant—, tot i que, en el cartell de l'entrada d'Alacant, la tira que cada any s'actualitza amb les dates s'ha després, deixant encara les del 2024. Fins i tot en una publicació a les xarxes vam caure en la mateixa errada.

A l'horabaixa —com dirien els mallorquins—, a les 21.00 hores, la tenda Boutique Mayale donava vida a una iniciativa especial: una desfilada de moda festera sota el títol "Tradició, festa i moda".

inesborrable. Allà on siga, sempre la recordarem.

La meua dona em va proposar assistir a la desfilada i vam anar-hi sense grans expectatives, simplement amb l'ànim de desconnectar dels tràngols de la setmana. I, amb un escenari minimalista —una cadira amb una jaqueta contrabandista, dues banderes amb la creu i la mitja lluna, i un faristol—, va començar un acte que acabaria sorprenent-nos a tots els que ens trobàvem al Barranc de la Font.

La passarel·la va recórrer la història festera amb vestits de totes les filades, tant les actuals com les que ja han desaparegut, i no sols de les festes d'estiu, sinó també de les d'hivern. Vam poder apreciar l'evolució dels estils de costura, els canvis en els dissenys i l'homenatge a dissenyadors i artesans xixonencs, tant modistes com sastres.

La conducció de l'acte va estar en mans de Paloma Picó Tallón, que va demostrar una dicció impecable, un temple admirable i una capacitat per resoldre imprevistos del directe que mereixen ser destacats. Les seues paraules estaven perfectament documentades amb la història de cada vestit presentat. La responsable de fer possible tot açò: la seua mare, Mayte Tallón Monerris.

Més que una simple desfilada, el que vam viure va ser un exemple de com l'estima i la dedicació poden convertir una idea en una llavor. Si el poble, els festers i la Federació tingueren la mateixa empena que ha demostrat Mayale, aquesta podria ser la primera pedra d'un futur Casal Fester. Una persona que ni tan sols és festera ens va donar una lliçó que, potser, hauria de fer-nos reflexionar. Aquella nit no vam veure només moda; vam veure història festera.

DISSABTE, 9 D'AGOST DE 2025

PRIMER SOPARET

Un bon menú teníem preparat per al primer Soparet. La jornada començaria ben prompte, perquè els festers més clàssics i tradicionals no volen perdre's la **diana de Cocentaina**, possiblement tan bona com la d'Alcoi. En la placeta de l'Ajuntament dels Socarrats es crea una autèntica capsa de música: la seua arrancada té un caràcter molt visual i captivador.

També de matí, al poliesportiu, se celebrava una **jornada lúdic-esportiva festera**. Tres campionats estava en marxa: el no oficial, de **futbet**, organitzat pel president de la Canyeta, José Enrique Blanquer Carbonell, el Xavo; i dos sota l'organització de la **Federació de Festes**, de **petanca** i **frontó**. Sobretot hi participava gent jove, amb ganes de fer esport defensant els colors de la seua filà. En una jornada frenètica —que, sincerament, no sé per què no pot fer-se en dos caps de setmana— es disputaren totes les proves.

En el campionat de **frontó**, la victòria va ser per a **Pablo Arques i Andreu Garrigós**, dels Marrocs, que es van imposar a **Quino i Diego**, dels Contrabandistes. En la **petanca**, triomf dels Verds i Llauraors. I en el **futbet sala**, l'equip **Hotel Winston** es va proclamar

campió després de guanyar a **Hijos del Contrabando**, en un torneig amb huit equips i molt d'ambient.

Moltes kàbiles aprofiten aquest dia per a fer **dinars d'ambientació**. En algunes hi ha grups de músics, sovint joves, que animen el dinar i li donen un altre aire. I ja cap a les **17:30 h**, el carrer comença a despertar-se. Als voltants de la gelateria **Antiu Xixona**, quatre taules acullen els **quarts de final** d'un torneig molt seguit: **Kaimans contra Contrabando**, **Verds contra Marrocs**, **Cavallers contra Canyeta** i **Llauradors** contra una altra parella de la **Canyeta**.

L'ordre de desfilada és el tradicional: **primer els Cristians i després els Moros**. Les filades més menudes s'ajunten per poder participar, com és el cas dels **Pirates-Marinos**, **Contrabandistes** i **Llauradors**. Aquests últims, els "Laura", fan autèntics trencaclosques per poder eixir, ja que compten amb només **catorze festers**. Un d'ells em comentava: *"El problema és que no podem pagar ni als músics..."* I, tot i això, ixen. I això té molt de mèrit.

Una altra nota destacada: el **sopar de capitans de filà** de l'esquadra **Mugrovermells**, que va reunir un bon grapat de festers i on el **color roig** va ser el protagonista de la nit. La desfilada va mantindre el ritme establert per la Federació —fet que, com sempre, ens fa guanyar a totes i tots.

Hi ha alegria, hi ha música, hi ha ambient. La nit s'allarga pels pubs. Diuen que **la Puça** estava a rebotar, i que al **Barransol** actuava el grup **Cistella de Mimbres**, de **Fontanars dels Alforins**, que barrejaven música en valencià i castellà i tocaven tota mena d'estils. Va sorgir certa polèmica a les xarxes, amb qui deia que hi havia massa actuacions en valencià. Aquest grup, però, mesclava gèneres i idiomes, i potser —com diria algú amb seny— la **varietat és la millor solució**.

Reunió Junta Directiva – 11 d'agost de 2025

Una reunió més de la **Junta Permanent**, amb els delegats de les deu filades i la Junta Directiva de la Federació. D'entre tots els temes tractats, dos van destacar especialment:

- 1 Els **horaris de l'Entrà**, amb recordatoris sobre l'arreglada de la pólvora i advertiments que la **polícia municipal** serà estricta si veu algun tirador bevent.
- 2 L'**entrega de pins als Festers de l'Any**, després de l'oblit a la Presentació de Capitans.

També es va tractar una **queixa curiosa**: un barista informava que uns festers havien "intervingut artísticament" el cartell de festes del seu establiment, pintant cares i demanant el bolígraf al cambrer.

Pel que fa al cartell, queda la reflexió oberta: **imaginació o delictes artístics?** L'assessor artístic de la Federació va mostrar l'exemple, i la meua percepció és clara: la gent té imaginació per veure semblances entre les figures i festers o festeres del poble. Uns ho veuran com una intromissió en l'art de l'autor; altres, com una simple mostra d'esperit fester.

Ara bé, si haguera estat **l'obra original**, la cosa canviaria —seria un acte vandàlic, sens dubte. Però, com que es tracta d'una còpia impresa, no hi veig maldat: **hi veig gràcia, hi veig festa, hi veig la nostra manera de jugar amb el que estimem.**

DEL DILLUNS 11 AL DIJOUS 14 D'AGOST DEL 2025.

ESCOLA DE FESTES.

La setmana del dilluns 11 al dijous 14 d'agost, i en la càbila dels Vermells es va celebrar altre any, l'Escola de Festes.

Una escola diferent, on els 15 xiquets i xiquetes que van anar-hi, es van ensenyar el que amaga la festa, els actes, van parlar amb ambaixadors, amb els festers de l'any, i tot, altra vegada, per gent que dona el seu temps per a la Festa, com és el cas dels profes de teoria: **Bernardo Garrigós Sirvent, Jaume Miquel Peidró i Pablo Gisbert Candela**, i els professors de pràctiques: **Luís Cortés, Carrasco i Enrique Soler Miquel**.

Una de les faenes que fan, és pintar les línies d'eixida de l'Entrà dels músics i dels festers. Una escola necessària perquè la festa tinga futur.

VENDA DE CADIRES

«Lo que passa en Xixona, no passa en cap lloc», i és que volem començar aquesta part amb el títol que li posava **Lola Candela Doménech**, que es queixava de la venda de cadires per a l'Entrà a Facebook: quan va anar a comprar-les per la zona que volia, ja no en quedaven, perquè s'havien venut abans, tot i ser la **segona en la fila de la cua**.

Potser tinga tota la raó, i segurament la tindrà. Si després de fer tota la cua vas a comprar i ja no en tens on volies, és comprensible la queixa.

Ara bé, voldria afegir-hi un altre punt de vista: la **Federació de Festes** o l'**Ajuntament** tenen compromisos que han de complir, atendre o assumir. Tanmateix, una possible solució seria **informar en el cartell que es posen a la venda el 60% de les cadires** anticipadament, o bé utilitzar la **famosa aplicació Giglon**, que al poble ja coneixem, i així evitaríem **cues llargues, malentesos i discussions innecessàries**.

També cal tenir en compte que **cadires en sobren**, i que del **Pixaor cap amunt hi ha lloc de sobra**, i el mateix dia de l'Entrà es posen a la venda **el 5% del total**. O siga, que tots volem seure en un lloc concret... però **cadires n'hi ha per a tots**.

ESCOLA DE DANSA.

El **dimarts 12 i dimecres 13 d'agost**, al **parc del Cuarnero**, el **Grup de Danses de Xixona** va oferir un taller per ensenyar a ballar la dansa. La veritat és que va ser **un èxit rotund**, per la gran quantitat de gent que s'hi va acostar.

Una manera preciosa de **transmetre les tradicions**, i que fa pensar que la **dansa s'ha tornat a posar de moda**.

DIJOUS 14 D'AGOST DE 2025

XIQUIFOC, CORREFOC I CONCERT DE LA FÚMIGA

divendres, Pregó; i dissabte, Soparet. Però anem per parts.

El matí era de moviment. Els treballadors de les empreses que abasteixen de menjar i begudes els restaurants dels pobles anaven amunt i avall: l'endemà seria **15 d'agost, dia festiu**. Cada vegada hi havia més **banderoles i estendards** als balcons dels habitatges de Xixona.

S'acostaven els **tres grans dies**, i això ja es notava als carrers: l'ambient, les mirades, les ganes contingudes.

A la vesprada començava, diguem-ne, un **tridu festiu** que ens serviria per a escalfar motors abans de les festes. A les sis, a les portes de la **gelateria Antiu Xixona** —convertida ja en punt de trobada habitual—, les colles de dolçainers i tabaleters **La Degolla d'Alcoi, Rebuig d'Alcoi, El Pinyol de Callosa d'en Sarrià, Larraix del Campello, el Tossal de Sant Vicent i la Canya d'Alacant** feien una pausa per al refresquet, esperant que arribaren les set per donar inici al **Xiquifoc**, que celebrava la seua **segona edició**. La participació, enguany, va ser molt destacable.

Després, totes les colles van fer una **cercavila fins al Cuarnero** per sopar i preparar-se per al Correfoc, que començava mitja hora abans, a les **22.30 h**, a càrrec dels **Dimonis del Campello**. Enguany hi havia **més públic que mai**, i el final, semblant al d'altres anys, va entusiasmar: els himnes de **La Muixeranga, Xavier el Coixo i Nanos i Gegants** van ressonar entre el fum i les espurnes.

A leshores, un **riu de gent** baixava cap al Barranquet. Entraves i no t'ho podies creure: **les grades plenes de gom a gom**, com mai s'havien vist. A les dotze i poc començava la telonera, **Esther**, amb una actuació que escalfava l'ambient per al **plat fort de la nit: La Fúmiga**.

No sabia dir si hi havia 1.500 o 2.000 persones, però va ser un **èxit total**. I això és el que cal continuar buscant: **grups que atraguen i facen festa**, perquè el recinte del Mas i Mas estava tan ple com en la Fira de Nadal.

Alguns van voler obrir polèmica sobre si hi havia massa grups que cantaven en valencià, però la realitat és que **la llengua no té res a veure quan la música és bona**. La Fúmiga va fer vibrar el públic i va encendre la nit.

El tancament va arribar amb el **DJ Plan B**, que va fer ballar els més resistents **fins a altes hores de la matinada**.

DIVENDRES, 15 D'AGOST. CERCAVILA, JOCS D'AIGUA I CONCERT I PREGÓ DE FESTES

Un dia especial

Amb la tonada de *Mediterrània* ressonant al cap i després d'una jornada intensa, engegava un altre dia carregat d'emocions. Un dia preciós, ple de moments especials i motius per a recordar. És un dia que sempre m'ha agradat i que el tinc marcat en roig en el calendari del poble.

Cercavila pel barri de Manhattan

El dia es desperta amb els sons del pasdoble *l'Alcoià* de murer Paco Esteve. Com l'Asil està tancat, l'Agrupació Artísticomusical El Trabajo de Xixona decideix fer la cercavila pel barri de *Manhattan*. Un pasdoble assentat, ben instrumentat, que amb el silenci del poble, i els edificis que fan de caixa, sona ample, ple, amb caràcter.

Carrer el Vall, carrer Torre de les Maçanes, carrer Alacant i carrer Barcelona, fins a arribar a la tauleta que ha posat Dani Planelles per a convidar-nos pel naixement de la seua filla.

Es canvia de peça, *Flores Españolas* de Guzmán Cárcel Pedro, i arribem a l'artèria principal del poble torroner, on tornem a posar el primer pasdoble. Ja estan muntats els jocs d'aigua, però a un costat del carrer i podem passar sense molta dificultat.

El mestre, Quique, mana regirar-se per acabar la peça i delectar els pocs oïdors que allà romanen.

Jocs d'aigua i ambient al carrer

Els xiquets esperen que els operaris preparen les tres o quatre atraccions perquè volen passar una bona estona.

Una reivindicació

Ja que no es pot fer el Castell de Foc per perill d'incendi (tot i que sí que pots tirar la palmera que inicia la cremà de les Fogueres, sota el mont Benacantil), **que no es podria tornar a la traca que es tirava després de missa en la Plaça?** Una proposta conjunta per a la Federació i el regidor de Festes.

Un concert memorable

A la nit, i a partir de les 22:30, tot i que començava amb deu minuts de retard, tindríem un dels millors concerts de Festes que recordem. Es faria un record 25 anys després del CD *Acords de Festa*, que aquesta agrupació va enregistrar.

Un treball, que com deia un dels compositors i directors convidats, Enrique Alborch Tarrasó: "Fa vint-i-cinc anys, sense YouTube, Spotify, ni altres xarxes, els CD eren molt importants i focus de les novetats musicals de tots els gèneres, també el fester".

I el programa envoltava algunes peces que contenien aquest treball discogràfic.

Primera part del concert

El mantenidor de l'acte, Jesús Marzal Marqués, donava la benvinguda i pas, sense més dilació, com se sol dir, a la primera peça de la primera part, el pasdoble *Fernandín* de José Vicente Egea Insa, que dirigiria el director titular, Quique Montesinos Parra.

I el ritme del concert va ser lleuger: de seguida pujava el primer director convidat, Joan Enric Canet i Todolí, que dirigiria la seua marxa mora *Alfaquies*. Aquest director té unes bones característiques i sobretot, molta personalitat.

En tercer lloc, *Terra Nostra*, marxa cristiana d'Enrique Alborch Tarrasó, que ell mateix dirigiria.

En quart lloc, un compositor de la casa, Ricardo Torregrosa, que es trobava entre el públic després d'estar convalescent d'una operació. Per a l'ocasió, *Kaimans*. Després de la interpretació, el director demanava que s'alçara de la cadira per a rebre el reconeixement.

I dues darreres peces: un pas contrabandista, *Afar Mosem* de Juan Carlos Sempere Bomboí, que també va dirigir la seua obra amb molta passió.

Per tancar la primera part, el gran Mullor Grau que dirigí ell mateix el ballet *Danza Colorista*, un dels compositors que aquesta banda té tanta devoció.

El pregó

En l'entremig es va fer lectura del pregó, a càrrec de la xixonenca Maria Teresa Escoda Lledó, una emprenedora que va decidir obrir una empresa de pastisseria. El pregó girava al voltant dels inicis de la seua família, de la seua trajectòria i de la relació amb Xixona i les Festes. Com a crítica constructiva, cal dir que va resultar un poc extens, però era un text molt emotiu. Se li notava una mica de nervis, comprensibles davant tanta gent.

A favor, cal destacar que l'Ajuntament combina cada any el gènere del pregoner i tria una persona de Xixona que haja destacat en algun àmbit de la vida local. Es podrà connectar més o menys amb el públic, però el que ningú pot negar als nostres pregoners és la il·lusió i l'orgull amb què ho fan. Una realitat ben diferent de la polèmica viscuda a Elx, quan amb Mario Vaquerizo el pregó va acabar sent percebut com un insult cap al poble il·licità.

Després de l'emotiu pregó, l'alcaldeessa de Xixona i el regidor de Festes li van atorgar la insígnia d'or la ciutat i li van donar una placa commemorativa.

Isabel López Galera va cridar que estàvem de festes i va fer un al·legat sobre les guerres i els incendis, perquè acabaren, perquè Xixona estava en Festes.

Segona part del concert

Jesus Marzal tornava al faristol per a presentar la segona part. El primer que explicava era que hi havia un canvi en la primera peça: en compte de tocar *Traidor Moro Nefando* estrenarien el pasdoble de Saül Gómez, **Tere Escola**, regal de la seua família per a la pregonera. Una sorpresa més per a ella. Pujava a l'escenari emocionada, molt, per a agrair el detall.

Un altre moment intens va ser quan Ramon Garcia Soler va pujar a dirigir la seua tercera marxa cristiana, *Tibi Mariae*. Un altre dels compositors que tant agraden a l'agrupació xixonenca.

La segona estrena era per a la marxa mora *Ahmar* de Javi Ivànyez, pregoner del 2024. A les xarxes socials deia que havia necessitat més de quatre dècades per a acabar-la, amb l'ajut de Miquel Morales Climent, i que la dedicava a la seua filla de tota la vida, els Moros Vermells. El títol? Molt fàcil: "vermell" en àrab.

La tercera i darrera estrena fou d'un altre compositor que agrada molt a Xixona: Vicente Pérez Esteban, *Colet*. Compositor, fester i músic, amb elegància i temple. Pujava a l'escenari, ens mirava a tots, i deia: "Ja sabeu que la millor banda del món és la del Gamell (d'Albaida)". Tot seguit, abaixava els braços amb contundència perquè sonaren els primers compassos de *Böro-Kjhàlifa*, marxa mora que s'estrenarà en l'Entrà d'Albaida pel capità mora. Sonava molt bé. Excitat en l'acabament, Colet, pronuncià: "Mentira, la millor banda del món sou vosaltres".

Cloenda

Les dues darreres peces foren els vint-i-cinc anys de *Jéssica*, marxa cristiana estrenada a l'Entrà de Muro de José Rafael Pascual Vilaplana, i un clàssic monumental: *Tarde de Abril* d'Amando Blanquer Ponsoda.

El mestre Quique Montesinos mirava a la percussió, i aquesta entrava amb contundència amb el ritme, tres platillades i els primers acords. Una obra que en la seua estrena no es considerava del gènere fester, però que la banda ha convertit en una gran versió, interpretada també a l'Entrà d'Alcoi amb l'esquadra especial de la filà Abencerrajes.

El concert, com a regal final, després d'agrair i desitjar bones festes, acabava amb l'himne de festes de Vicente Pla Candela, *Fiesta en Jijona*.

Un concert molt llarg, vora dues hores i un quart... una peça o dos menys hauria estat perfecte. Però en qualsevol cas va ser memorable, amb la visita de sis directors (Alborch, Canet, Mullor, Ramon, Colet i Bomboí), que oferiren diverses visions interpretatives de la música que han compost i que amb tanta estima que tenim per aquest gènere musical.

Un concert de deu.

DISSABTE 16 D'AGOST DE 2025

SEGON SOPARET

L'arribava el **Soparet** amb una **participació rècord**, ja que les dues **capitanies de festes**, **La Canyeta** i els **Moros Grocs**, celebraven els seus **sopars de capitania**.

El matí començava ben animat, amb el **campionat de bàsquet** on competiren **Contraban, Cavallers, Marrocs, Grocs, Vermells, Canyeta** i dos equips dels **Verds**. Paral·lelament, es jugaven les **finals de petanca**, amb triomf dels **Verds** davant dels **Llauradors**.

Ja de vesprada, arribaven les **semifinals del campionat de cotos: Contraban contra Verds i Cavallers contra Canyeta**. Els dos repescats, **Verds i Cavallers**, serien finalment els qui jugarien la **final la Nit del Soparet**.

Per cert, els **Peldanyos, pare i fill**, continuen demostrant que són **uns mestres d'aquest joc**, en teoria de muts, i potser ja caldria **crear una càtedra** perquè ensenyen a la resta a tindre alguna oportunitat de guanyar-los.

A mesura que s'acostava la nit, el **carrer començava a omplir-se** de festers i festeres. Predominaven els **colors groc i verd fosc**, els de les capitànies d'enguany, que donaven un toc especial al recorregut.

Enguany hi havia una **excepció curiosa**: els **Moros Grocs** havien demanat mesos abans **ajornar una setmana el seu sopar**, ja que esperaven molts convidats per a aquell dissabte. Tot i proposar que volien **desfilars els penúltims**, la **Junta de la Federació** va denegar la petició. I, com sol dir-se, **ja que havíem fet el Sant, podríem haver fet també el miracle**.

Amb una única filà que no participava, el **Contraban**, l'ordre de desfilada quedava així, amb els moros obrint pas:

Moros Grocs (Capitania Mora), Kaimans, Moros Verds, Marrocs, Moros Vermells, La Canyeta (Capitania Cristiana), Cavallers del Cid, Pirates-Marinos i Llauradors, aquestes dues últimes compartint banda i kàbila.

La **banda "El Trabajo" de Xixona**, sempre fidel, desfilava amb **La Canyeta**, interpretant el **pasdoble "Segrelles" de José Pérez Vilaplana**, un autèntic clàssic de la música festera. Els **Moros Grocs**, per la seua banda, baixaven amb **"L'Alcoià" de Paco Esteve Pastor**, altra peça emblemàtica.

El **Soparet** és, sens dubte, **un gran acte de convivència i sociabilitat**. Entre els molts moments especials, en destacaria un que vaig viure de prop: l'**estrena de la marxa cristiana "Penta Exercitus"**, un regal de familiars i amics al capità, composta pel xixonenc **Adan Bernabeu**.

I la **desfilada de les 23.00 hores** va ser, com sempre, **un espectacle d'emocions compartides**, que culminava amb l'himne de La Canyeta: **"Bon Tabacuet"**.

DIUMENGE 17 D'AGOST. DANSA INFANTIL

Una onada de calor, amb alerta taronja feia suspendre l'acte que estava previst per a la vesprada, la dansa infantil que es passaria a dijous a les 19:30, perquè ja sabien que no tindríem dansa.

D'igual manera que els Nanos i Gegants del primer dia, que es passaria al divendres de la Nit del Soparet, però, que finalment, no es va realitzar per qüestions logístiques.

SETMANA DE FESTES.

DEL 18 AL 21 D'AGOST

Els actes es reprendrien dilluns a la vesprada amb la Dansa, on set parelles s'enfrontaren valentes a la calor. No van faltar algunes crítiques per part d'algunes balladores, però, en general, l'ambient fou animat i participatiu. La programació d'aquells dies va ser variada i d'una qualitat més que notable: dilluns, l'humorista d'Ontinyent Maria Juan va fer riure a tot el públic; dimarts, l'il·lusionista James Garibo va deixar bocabadats grans i menuts; dimecres, la banda "xixonenca" CottiJazz va oferir un concert exquisit; i per a tancar, una actuació musical més clàssica, amb tres tenors, va posar la nota de distinció per al públic més veterà.

Dimecres tingué lloc la gran Dansà, amb seixanta-huit parelles ballant al compàs dels dolçainers i tabaleters, *Els Arreplegats*. Va ser especialment destacable la participació de la gent jove, que omplia de vitalitat el recorregut per la part més bella del poble. Entre els moments més simpàtics, el gest de Paco, el de Castalla, que convidava a botelles d'aigua fresqueta per a suportar la calor, en el seu local.

També es vol reivindicar una tradició antiga: **el berenar a la porta de l'ermita**. Una costum que, potser, caldria recuperar, perquè la recollida sol quedar un poc curta i aquest moment donava un encant especial a la vesprada de danses.

Les xarxes socials bullen cada any amb opinions diverses sobre les danses, i enguany volem destacar la reflexió que va compartir **Bàrbara González Cebrián**, capitana del 2022, una aportació interessant i profunda. Com que és extensa, la resumim ací, tot convidant qui vulga a llegir-la sencera al seu Facebook:

"Xixona ha viscut quatre dies de danses plens de vivències i contrastos. La calor no va impedir que el primer dia les poques parelles presents gaudiren sense ofegar-se; la gran eclosió arribà en el Dia de la Dansà, amb 68 parelles omplint la plaça i xiquets que, ballant sols a la cua, demostraren que el futur està garantit. La dansa infantil, en canvi, va deixar la reflexió que els menuts han de ballar lliures i sense interferències dels majors, perquè aprenen millor per imitació. I el quart dia, amb menys parelles, Ana i Pol, dos xiquets, van ser l'ànima de la festa. La conclusió és clara: cal vestir els xiquets, deixar-los ballar i animar-se a participar cada dia, perquè les danses no es perden i continuen sent tradició viva."

Dilluns, la intensa calor obligà a suspendre el primer dia dels Nanos i Gegants, tot i que dimarts, dimecres i dijous es reprengueren amb èxit. És, sense dubte, un acte que s'ha convertit ja en un fenomen de masses.

Dimecres va destacar també **l'Ambaixada Juvenil**, un acte ja consolidat que cada any aplega més públic i demostra les ganes de la joventut per implicar-se en la Festa. Aquesta fou l'última representació sota la direcció d'Alfonso Zaragoza com a professor, i queda la

pregunta a l'aire: qui continuarà amb aquesta tasca tan important?

Sofia Gras i Mar Gisbert van oferir unes interpretacions magnífiques, i el seu treball és la millor prova dels fruits de l'Escola d'Ambaixador. De fet, alguns antics alumnes, com Rubén Sánchez García, ja han participat enguany en les ambaixades oficials del Cristià i del Moro.

La **UMX** va interpretar la peça *Cap al Castell* per a donar pas a l'Ambaixada del Cristià, que comptà amb molt de públic, encara que cal dir-ho, amb pocs xiquets vestits de festers. És un punt a millorar: com incentivar la participació infantil?

Després arribà l'Ambaixada Mora, precedida per un moment d'emoció i nervis: **Paula Galiana Sirvent**, que interpretava l'estafeta, va tindre un petit ensurt amb el cavall, que no li responia com esperava. Tot i això, va demostrar una gran prudència i ofici per evitar qualsevol incident.

Els papers dels participants van ser d'un nivell excel·lent, però cal tornar a remarcar l'actuació de **Sofia Gras** i **Mar Gisbert**, que van rebre una forta ovació del públic mentre desfilaven.

Ambaixada Cristiana

- Ambaixadora: *Sofía Gras Carbonell*
- Capità: *Luis Cortés Picó*
- Sentinella: *Noel Parrilla Giménez*

Ambaixada Mora

- Ambaixadora: *Mar Gisbert Carbonell*
- Bajà: *Aaron López Donat*

- Sentinella: *Ariadna Verdú Sanchís*

Dijous 21 d'agost

Nanos i Gegants, concurs de dibuix infantil, dansa infantil, NO PROCESSÓ i tancament

Declarat el primer dia de Festes, des que la processó es traslladà a dijous, Xixona es despertava engalanada, amb tot el poble preparat per a celebrar les Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Bartomeu i Sant Sebastià.

El primer acte del darrer dia fou una autèntica explosió de color i tradició: els **Nanos i Gegants**, de la mà dels **Moros Vermells**, ballaven pels carrers amb l'alegria de sempre. Quaranta-dos caps, entre menuts i majors —molts d'ells creats pels mateixos festers—, lluien amb orgull el trage vermell.

Com en els versos d'Estellés a *Cos mortal*, que evoquen carrers plens de vida i festa, així va transcórrer el recorregut pels racons més estimats: Ajuntament, Orito, Convent, costera de l'Asil, Raval, Santa Anna, Església Vella, Colomers, Placeta Partidor, Vall i, de nou, tornada a l'Ajuntament, amb la Colla dels Arreplegats posant la música i el ritme. Un espectacle que va emocionar i omplir de bellesa el poble.

A les 11.30 h —mitja hora abans de l'horari previst— començava el **Concurs de Dibuix Infantil**, on els xiquets i les xiquetes expressaven amb colors la seua visió dels Moros i Cristians. L'avançament de l'acte va ser necessari perquè Castellano (el de les cadires i taules) encara no havia arribat, i la multitud infantil ja feia impossible esperar més. És un dels actes més consolidats del programa, amb una participació aclaparadora: **gairebé setanta dibuixos!** Un servidor va haver de demanar reforços a **Candela Arques Verdú** i **Núria Garrigós Sirvent**, que van fer una feina excel·lent, tot i que no donaven l'abast entre repartir i arreplegar làmines, maquinetes de fer punta (*Pichurri* dixit: "sacapuntas"), llapis, gomes... El premi, com cada any, fou un gelat a les 12.30 h, ben merescut i molt agraït per les mares, que veien així aplacada la impaciència del dinar dels petits artistes.

I una **proposta curiosa i un punt friqui**: aprofitant que el cartell d'enguany ha donat molt de joc, per què no crear, de cara a l'any vinent, un concurs per als majors? La idea seria pintar les cares del cartell i premiar la millor semblança amb els rostres dels nostres festers.

Al mateix temps, coincidint amb el darrer dia dels Nanos i Gegants, començava el **directe d'Intercomarcal Televisió**, amb el programa *Bon dia*, presentat pel biarut **Joan Lluís Escoda**, que, acompanyat del reporter **David**, va oferir durant tres hores una panoràmica completa de les nostres festes. Un **deu de programa**, que transmeté la passió i la vitalitat de Xixona.

Cal destacar que aquesta cadena, des de fa anys, fa un seguiment minuciós i molt respectuós de la nostra Festa, contribuint a difondre-la més enllà del nostre poble.

A les 19.30 h tingué lloc la **Dansà Infantil**, prevista inicialment per a diumenge i suspesa per l'alerta de calor. L'espera va valdre la pena: desenes de xiquets i xiquetes ompliren la plaça de moviment i alegria, mentre el públic s'animava des de les terrasses amb un refresquet.

El dimecres 20 d'agost, la **Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià** i l'**Ajuntament de Xixona** publicaven un **comunicat oficial** sobre la suspensió de la processó, que, per segon any consecutiu, no se celebraria. S'hi explicava que la Federació havia intentat obrir un diàleg amb la parròquia per tal que es poguera fer dijous, mantenint el canvi aprovat en assemblea, i que dilluns es realitzara un acte simbòlic. La negativa de l'Església fou total.

Arribats a aquest punt, cal dir-ho clar: **no podem continuar sense processó**. És necessari obrir un debat en la Federació perquè el 2026 es recupere aquest acte, siga dijous o dilluns. No podem mantindre unes festes en honor als patrons sense retre'ls l'homenatge que mereixen.

Resum del comunicat oficial (20 d'agost de 2025)

"La Federació i l'Ajuntament expressaren la seua voluntat de mantindre viva la tradició de la processó i de recuperar la normalitat i el respecte institucional. Recordaren que el canvi de data va ser aprovat en assemblea i ha funcionat bé els dos últims anys. Tot i mostrar-se oberts a un possible retorn a dilluns, enguany no s'ha rebut cap proposta formal. La Federació havia proposat fer un gest simbòlic dilluns, sempre que es compliren unes condicions mínimes (mantenir la processó dijous, engalanar els sants i exposar les imatges a l'altar), però la parròquia no les va acceptar.

Finalment, la processó quedava suspesa. Federació i Ajuntament lamentaren la situació i reiteraren el seu compromís amb la preservació de les tradicions i el diàleg respectuós amb la parròquia i la ciutadania".

La jornada culminava amb l'actuació de **Lyberic Epic Symphony: Homenatge a Il Divo**, amb dos tenors i un baríton que van omplir el Barranc de música i emoció. Un final de festa digne d'unes jornades intenses i plenes de vida.

En conjunt, les actuacions d'enguany, tot i alguna crítica per una suposada predominança d'espectacles en valencià, van demostrar una gran **qualitat i varietat**, oferint opcions per a tots els gustos i edats.

DIVENDRES 22 D'AGOST.

NIT DEL SOPARET. REPARTIMENT DE PÓLVORA. CAMPIONAT DE COTOS. ENCONTRE DE BANDES. ASSAIG DE L'HIMNE DE FESTES. DESFILE DELS XIQUETS i Concurs de Caps d'Esquadra Infantil. DESFILE NIT DEL SOPARET.

Comença la Festa

A veure per on podríem començar... i com ho conte! Perquè les festes d'enguany, combregareu amb mi, **han estat excel·lents** en molts aspectes. No només en l'organització —que comença allà per l'hivern, i no és cap exageració—, sinó també en l'ambient, en la il·lusió i en les ganes de la gent. Una festa **molt alegre**, com feia temps que no es recordava.

Quan estava a punt d'eixir a fer un passeig abans dels quatre dies intensos, arriba un WhatsApp: "*La pólvora ja ha arribat.*" Si l'any passat s'havia retardat fins a l'hora de la cervesa, enguany ha arribat a l'hora d'esmorzar. Tot seguit, missatge a tots els tiradors i tiradores. I quan estaves a punt d'anar-hi, altre missatge: "*Espereu-vos, que encara no ha vingut la Guàrdia Civil.*" I un altre més: "*Esmorzeu, i quan estiga la benemèrita, vos avisem.*"

Finalment, cap a les 11.30, es va fer el repartiment de la pólvora. Enguany, **menys explosius, però més cantimplors** de dos quilos. Un acte amb la seua complexitat, salvat per la gent jove que ho porta endavant amb responsabilitat. Ah! I el control, **exhaustiu**: qui no tinguera els papers en regla, no se l'emportava.

Divendres al matí és temps de **preparatius i nervis**. Carrers amb tràfec constant: arriben les taules, les cadires, les furgonetes de begudes i menjar paren davant la Solana, el Pub, la Cabanya, el Trabajo, el Casino, el 78... i enguany també **la Puça**, que ha tornat a obrir amb gran èxit. Les vesprades allí han sigut un punt de trobada, gràcies a la iniciativa del Moro Groc, Pasqual Soler fill.

L'ambient s'ha **concentrat entre el Casino, el 78 i el Pepet**, ampliant l'oferta festera més enllà del Barran-sol. Els festers, enguany, més repartits i amb més llocs on gaudir.

És moment de **muntar para-sols**, de portar el trage llogat a la kàbila, de tancar serrells perquè la Festa lluisca amb tota la seua immensitat. Entre les 11 i les 12 del matí, Xixona bull: s'està muntant la llotja de la Casa Consistorial, Sant Bartomeu i Sant Sebastià ja presideixen la façana parroquial, els penons decoren el carrer el Vall, i les paradetes comencen a alçar-se al carrer Alcoi. Tot a punt perquè l'escenari estiga preparat per a la gran representació.

Nosaltres tenim el nostre **punt de partida particular**: la casa dels corredors David i Roser, canyetos de soca-rel —encara que enguany tastaran l'altre bàndol. És el nostre tret d'eixida: ens reunim amics i amigues de diferents filades, brindem per les festes, fem fotos que pengem immediatament a les xarxes socials, ens etiquetem, discutim, critiquem les nostres filades, la Federació, l'Ajuntament... i el que passa per sota del balcó. No ens ho podem llevar!

S'acaba la cervesa i anem directes al Mosset/Hermano. Demanem un boli al cambrer —no ens el dona, per si pintem el cartell de festes acabat d'estrenar. Mira que la gent té idees...

A les 17.00 h comencen a arribar els **músics**, part essencial de la Festa. Des de *El Fester Xixonenc*, enguany els hem volgut reconèixer, entrevistant compositors i músics que ens acompanyen cada any i que són ja part de la nostra història: Flare, Xano i Jordi (dels Kaimans), Lleó (dels Marrocs), Jordi, Camil i Javi (de la Canyeta), Marc Alemany (dels Llauradors) i Bernat Pitera (dels Cavallers).

A Xixona, als músics se'ls **estima i se'ls cuida**, i ells ens corresponen amb bones peces. Saben que ens agrada la música festera de veritat i la toquen amb ànima. Ara bé: **necessitem d'una vegada el Local dels Músics**. No sé d'on eixiran els diners ni quin pacte polític caldrà, però és un projecte que beneficiarà tot el poble i garantirà el descans dels nostres músics perquè puguin sonar com cal.

A les 17.30, davant la kàbila dels Geladors, comença la **cercavila veloç** cap a l'assaig de l'Himne, al jardí del Cuarnero. Festers perennes, molt de jovent... i un ambient de començament màgic.

El tresorer de la Federació, Toni Morant "Caroto", puja al muret i dona les indicacions: que no toquen els quadres de llums ni l'aigua calenta, i que demà, quan arriben a la porta de l'Ajuntament, no tornen a començar el pasdoble, que cal acabar a l'hora. I, com sempre, desitja unes bones festes.

El director de l'Himne d'enguany és la Unió Musical de Llutxent, i en representació tenim a **Emilio Oltra**, el seu director, en reconeixement dels seus vint-i-set anys ininterromputs venint amb la Canyeta. Bernardo Garrigós li pregunta si vol que s'arrimen més els músics; Emilio assenteix. I és que Bernardo va ser un dels impulsors de l'acte allà pel 1998, juntament amb el recordat **Calderilla** (mira que se't troba a faltar).

S'interpreta dues vegades *Fiesta en Jijona*, de Vicente Pla Candela. Entre peça i peça, el compositor s'acosta al director per fer-li unes indicacions. Després, entrevistat per Intercomarcal, comenta que cada director té la seua manera d'interpretar el que ja és el nostre himne, i que cal deixar-los llibertat. Això es diu antítesi.

A la mateixa hora, davant la gelateria Antiu Xixona, es juga la **final del campionat de cotos**: Enrique Soler Morant i Enrique Soler Miquel (Peldanyo's, dels Moros Verds) contra Néstor Sirvent i José Luís Sempere "Pingüi" (dels Cavallers del Cid).

No cal dir-ho: guanyaren **pare i fill**, i com a curiositat, els finalistes van entrar per repesca, en el campionat amb més parelles de la història. Una idea: per què no fer una escola de cotos? Un joc tan popular, transmés de generació en generació, no només s'aprén jugant i mirant.

L'artèria principal del poble torroner comença a **agafar color i pols de festa**. Hui estem tots eufòrics: la Nit del Soparet té una màgia especial. L'ambient és pur entusiasme.

A les 20.00, puntualment, comença la **Desfilada dels Xiquets**, per a festers i festeres fins als setze anys. Obrien els **Cavallers del Cid**, amb cinc esquadres i molt de futur. Pares, padrins, iaïos... aprofiten per a eixir amb els més menuts, fins i tot de bolquerets. És una

vertadera **escola de festa**, on s'aprén, s'estima i es perpetua la tradició. Després, els **Pirates-Marinos** amb dues esquadres, els **Llauraors**, pocs però valents (catorze festers amb huit xiquets), el **Contraban** amb ventalls vermells, i la **Canyeta**, capitania cristiana, amb les seues camises hawaianes.

Els moros tancaven la desfilada: **Kaimans, Moros Verds, Marrocs, Vermells i Moros Grocs** (Capitania Mora). Una autèntica festa menuda, plena d'esperança i continuïtat.

Els guanyadors dels concursos de caps d'esquadra foren, per a David Cremades Garcia de la filà Pirates-Marinos i per part del moro, Irene Samper Ramos, de la filà Moros Verds-.

El **Sopar de la Nit del Soparet** fou multitudinari. Els carrers Barcelona i Mallorca esdevingueren un concert de rialles, panolis i amistat.

Abans del sopar, aparegueren **Ronaldinho, Mr. Bean i Michael Jackson** —tres festeres amb màscares perfectes— que foren, per descomptat, entrevistades. Deien que les festes de Xixona són internacionals i que no podien perdre's una nit així ni deixar de tastar un bon panoli.

Una d'elles, metgessa, eixia enguany per primera vegada i, emocionada, repetia: “¿Cómo me he perdido esto?” Aquesta frase resumeix la Festa: estima, germanor i la sensació que **cada fester troba la seua família**.

Els **Marrocs, Grocs i Kaimans** desfilen quasi junts. La Pobra comença a tocar, després Beniarrés, després Alfarb... una cadena de música que no s'atura. Al carrer Mallorca, **Cavallers i Canyeta** fan el mateix. Els segons, amb les seues camises vistoses i canya en mà, passen pel carrer Barcelona, preludi del **segon desfile** de la nit. Ja sabem que aquesta desfilada és un **assaig general** de l'Entrà: esquadres especials, grups d'amigues, i enguany una sorpresa preciosa —les dones de l'esquadra Cavallers dels Marrocs van tocar instruments de percussió, com a Alcoi, darrere dels seus hòmens.

Un dia **magnífic, intens, vibrant...** però que cal viure amb seny, perquè si no, pots passar-te de rosca i anar a contracorrent la resta de festes.

.

DISSABTE 23 D'AGOST DE 2025.

1r DIA DE FESTES

PRESENTACIÓ DE BANDES

La pèrdua de consciència produïda per una vespra tan intensa es trenca de colp, i torne a la realitat amb el ritme metàl·lic de les culleretes i les rialles i xarrades dels músics que prenen el primer cafè sota la meua finestra. És aleshores quan m'adone que la festa no s'atura, que continua viva, encara que jo intente allargar el son.

Luis López Galiana, de MeteoXixona, ens havia enviat la predicció per a Festes:

"Dissabte sol i vora 30 °C; diumenge també farà bo, paregut a dissabte. Dilluns, probabilitat de tronades i dia ennuvolat, pareix."

Sembla que no serien unes festes massa caloroses. I així ha sigut: una calor suportable, agradable.

La **primera banda**, la Unió Musical de Xixona encapçalada per Canana, qui ja va ser director de l'Himne en 2023, donava el tret d'eixida amb la tradicional bombà. Hi havia silenci. Els festers, a poc a poc, arribaven al final del carrer mentre sonaven els primers compassos de *L'Abanderat*, obra d'Azael Tormo Muñoz. I, com era d'esperar, el pare del músic percussionista i regidor, Cèsar Mira Ramos, portava la bandera.

Pujant pel carrer Capità Hernández Mira, a l'altura del bar Amistat, la papereria *Tot en Línia* havia col·locat una taula plena de periòdics, amb l'*Información*, que publicava l'Especial de Festes de Xixona, amb el titular:

"Xixona revive más de 230 años de historia con sus fiestas de Moros y Cristianos: todo lo que puedes hacer hasta el 25 de agosto." Un titular curtet.

L'especial repassava els actes més destacats, la història de la Festa i les distincions més recents, a més d'incloure entrevistes a l'alcaldeessa, Isabel López Galera, i al president de la Federació, Jonathan Gras Murillo (que, per cert, hui 9 de setembre, quan s'escriuen aquestes línies, ens conten que ha patit un ensurt bastant seriós). També hi apareixia una entrevista a la pregonera, Tere Escoda, i la programació festerà, que enguany no s'havia publicat a la revista.

[Especial Festes Información](#)

La **segona banda**, els amics de les Covetes dels Moros, la Unió Musical de Bocairent, aprofitava l'ocasió per a interpretar de nou el pasdoble dedicat a la pregonera del 2025, *Tere Escoda*, compost per Saül Gómez Soler.

La **tercera banda**, la Unió Musical de Busot —només vint músics, però amb una qualitat admirable—, acompanyava els Llaureadors amb *Origen*, d'Alejandro Martínez Vila. Els

Llauraors han fet enguany un gran esforç per eixir, i cal reconéixer-los-ho, com també als músics, que han tingut un paper fonamental.

Una altra presència clàssica i fidel: *Jesús Bordera* de Saül Gómez per l'**Ateneu Musical Sant Roc** de Castalla, amb els Contrabandistes. I, per tancar el bàndol cristià, la **Unió Musical de Llutxent**, amb Emilio Oltra al capdavant —el mateix que dirigiria l'Himne de Festes—, interpretant *Ateneu Musical* de Mariano Puig.

La **Societat Protectora Musical “La Lira” d'Alfarb** interpretava *Conchita Rubio* de Bernabé Sanchis, amb el fester músic Voro portant la bandera de la banda, tot un símbol d'orgull valencià.

El poble veí també hi era present amb una altra banda clàssica: la **Societat Musical L'Aliança de la Torre de les Maçanes**, que acompanyava els Moros Verds amb el clàssic *El Moreno* de Francisco Esteve Pastor. Igual que en altres bandes, director i bandera compartien protagonisme, un gest que diu molt de la seua implicació.

Els **Marrocs** estigueren acompanyats per la **Unió Musical la Pobla del Duc**, amb *De la Plaça a l'Ermida* del mestre José Rafael Pascual Vilaplana. Entre ells, el músic Lleó Mompó, entrevistat per *El Fester Xixonenc*, feia un comentari ben encertat sobre el **Local dels Músics**:

“Han anat prou bé les festes al local dels músics (tret dels músics que fan la mà). Ara bé, la potència de l'aire condicionat hauria de poder controlar-se. Hi havia habitacions que no gelava prou i altres que se'n passava. Per exemple, on em vaig gitar jo, anava molt fort. De fet, dilluns em vaig alçar sense veu i dimarts vaig haver d'anar al metge. I hi havia unes dutxes (les dues primeres) sense aigua calenta i les altres, massa calenta.”

Els músics han de descansar com cal; és imprescindible que la Federació i l'Ajuntament acaben, d'una vegada, aquest local tan necessari. Tornem a insistir.

La recta final de la desfilada va estar marcada pels sons de la **Unió Musical de Muro**, amb els Moros Vermells, interpretant *A Mi Muro* de Francisco Esteve Pastor, i la **Societat Unió Musical de Beniarrés**, que tancava la desfilada amb els Moros Grocs i *Juan Rico*, també del mestre Esteve Pastor.

Un **vertader concert a l'aire lliure**, ple d'estima i emoció. Ja ho deia una música de la banda de Beniarrés quan la van entrevistar:

“És l'acte que més ens agrada, i notem que al públic li agrada.”

El vol general de campanes ens recorda que demà és Sant Bartomeu. Hi ha bullici de festers i mirones; els músics es disposen segons instruments i formacions, amb l'aire solemne d'un concert.

Puja a la tarima Emilio Oltra. Toni Morant li entrega la batuta —oblidada en la Presentació de Capitans—, i la gent aplaudeix. Emilio es gira cap al balcó central de l'Ajuntament; Isabel López Galera, alcaldessa, assenteix amb el cap. Al seu costat, els capitans de Festes i la pregonera.

I abaixa els braços amb fermesa...

I abaixa els braços amb fermesa. Comença *Fiesta en Jijona*, de V. P. C.: sis minuts i vint-i-set segons que ens porten a un primer fort, on esclata la primera ovació, i al punt culminant amb el fort final.

Són moments en què pel cap passen records satisfactoris, orgull d'un poble unit. La música ho ha fet possible, i ja van vint-i-set anys de l'himne un acte nou consolidat i necessari—els mateixos que du la **Unió Musical de Llutxent** participant—, i sabem reconèixer aquesta constància.

Acaba l'himne: un any més ho hem pogut viure, i ens sentim amb l'ànima encesa de música i germanor.

I tothom a fer el primer esmorzar i a agarrar forces per al que vindrà.

La Banyà

Una vegada reposades les forces, els festers i les festeres es muden amb peces que s'adaptin a l'acte, *outfits* ben estilosos. Això és perquè **la Banyà** viu una evolució ràpida.

Banyà pateix una metamorfosi accelerada. Avui són *rara avis* els qui hi van amb pantalons llargs, camiseta de filà i fes.

A les 11:00, puntual, tornàvem a sentir el vol de les campanes. La festa bull; està en el seu punt àlgid.

L'ordre d'eixida, cada cinc minuts, era el següent: **Cavallers, Pirates, Llauraors, Contrabandistes i Canyeta** (Capitania Cristiana), seguits de **Kaimans, Verds, Marrocs, Vermells i Grocs** (Capitania Mora).

Enguany s'havia advertit de la prohibició de tirar productes que embruten els carrers i, excepte al Raval, pràcticament no hi havia restes al recorregut. S'havia arribat a un punt en què calia posar fre: el veïnat, especialment el de la part vella, ja patia massa les conseqüències a les façanes.

Aquesta primera diana —mal anomenada “banyà”— recorre bona part del nucli antic, i el traçat no varia: Constitució, l'Orito, Sant Francesc, Raval, Santa Anna, Colomers, Abadia, Galera, les Parres, la Vila, Alcoi i Constitució.

Com a novetat, enguany no s'entraria a l'Asil, després que l'església l'haja tancat; això va fer que l'acte resultara un poc més àgil.

La foto conjunta, ja convertida en tradició, es va fer a la **Placeta de l'Església**, i el fotògraf Mezzo la compartí després a les xarxes socials.

Mentrestant, la **Casa Pòsit** ja s'anava preparant per a la vesprada: la barra muntada, els penons —que ja mostren el pas dels anys i caldria anar pensant a renovar-los— i un ambient de festa creixent.

L'últim tram de la desfilada va sonar amb *Paquito el Chocolatero*; vam cantar ben fort *Ja baixa la Marroquia*, i el pas per la **Plaça de la Banyà** va ser apoteòsic.

Les bandes, això sí, ja no acompanyen els festers fins als seus domicilis, i potser caldria tindre-ho en compte de cara al futur.

I, com sempre, **els dinars d'esquadra són paraules majors**. Sempre ho diré: hi ha dies i dies, però el dia de l'Entrà és *el Dia dels Dies*.

Un dia complet: comença amb música, et diverteixes, i et queda encara el plat principal... **l'Entrà**.

ENTRADA DE MOROS I CRISTIANS

En qualsevol esdeveniment fester o lúdic, sempre n'hi ha un que atreu tota l'atenció, que destaca per damunt de tots per moltes qüestions, però sobretot per l'emoció, l'espectacle, el color...: l'Entrà.

La presentació de tropes de la Festa de Xixona desprén una alegria i una disposició al somriure i a fer-ho bé, si comparem l'acte amb altres poblacions i ciutats que celebren Moros i Cristians.

La raó és que els festers i les festeres van arribant al Partidor al voltant de les 17.30. Uns ja vestits i maquillats per a l'ocasió, altres només maquillats, però amb vestimentes relacionades amb la seua filà.

Hi ha molt de moviment, nervis, il·lusió acumulada durant una espera que, finalment, ha arribat. A les 17.30, eixe moviment ja es fa palpable. S'obri la casa NOTARANPòsit i els dos Festers de l'Any, Ismael Miralles, *Berlúbia*, i Julián Cabezos, el fill del practicant, pugen al balcó. Se'ls explica el que han de fer: dos festers als quals aquest homenatge els arriba després d'anys de dedicació i entrega a la festa.

Begonya Mira espeta, un any més: —¡Anem a començar l'Entrà!—.

I des de fora se senten crits. S'obrin les portes del balcó, *Berlúbia* i Julián es debaten entre l'emoció; nerviosos i eufòrics, fan un poc de comèdia i esclaten amb la frase que ja s'ha convertit en crit d'esperança, d'unió i de màgia:

“Per Sant Bartomeu i Sant Sebastià... que arranque l'Entrà!”

Van ser els responsables d'obrir l'aixeta de les emocions, com deia *Berlúbia* per la tele.

Comencen els heralds cristians a les 18.00 hores, i l'Entrà ja no pot parar. I és que l'acte s'havia preparat amb consciència: dijous 21 d'agost, al local de la Federació, es reuniren tots els Festers en Acció que organitzarien i controlarien l'acte. La veritat és que la reunió va ser molt productiva. A més, tot i que és obligatori aportar dos Festers en Acció per filà —que controlen la seua respectiva “capitania”—, s'ha pres consciència que cal ajudar perquè tot isca bé.

I massa bé, perquè la previsió horària es va avançar fins al punt que hi hagué festers, bandes o ostentacions que no arribaren a temps. I clar, el repte és trobar l'equilibri adequat: ni excedir-nos ni quedar-nos curts.

Les primeres tropes eren els Cavallers del Cid, presentats en la retransmissió en directe per Toni Gàrez, que va fer un bon directe des del carrer, al costat de la tribuna d'autoritats.

L'Entrà l'obria l'esquadra dels *Pequeños Cides* i *Tizona*, jovençoles amb la Nova de Banyeres i Azcona Juan Antonio García Gallardo al capdavant, amb un bon pas.

La segona banda, amb altres jovençols, *Colada*, amb les dones *Valquírias* i els *Desterrats del Cid*, amb un Víctor Mira Alcaraz que ho donava tot amb l'estràl, acompanyats per la Nova de Campello i *Lácrima* de Saül Gómez Soler.

Tancava la Unió Musical de Xixona amb *L'Ambaixador Cristià* de Mullor Grau, primera vegada que se sentia.

El ritme era molt viu des de la primera tropa, però és que hi havia quaranta-quatre bandes participant en l'acte. Feia temps que no es veia una participació tan alta, i això és símptoma de bona salut festera.

La carrossa *Fondo del Mar*, amb dos grans dofins, obria el bloc dels *Pirates-Marinors*, amb *Sirenes* i *Tritones*, la *Guàrdia Ovalor* i *Leones del Maracaibo*, amb el Fester de l'Any Cristià com a cap d'esquadra. La Torre de les Maçanes entrava a la Plaça amb *L'Ambaixador Cristià* —segona vegada que la sentíem.

La següent tropa pirata obria amb la banda oficial, amb *Doblones Sanguinaris*, *Corsarios del Norte* i *Sirenes amb Trienis*, al ritme de la gran marxa cristiana *David*, de Ramón García Soler.

Amb ritme àgil, passàvem fulls del *Guió de l'Entrà*: senzill i vistós, a color, però amb pocs exemplars. Es fa difícil aconseguir-ne un, com les *Instruccions Festeres*, de les quals només s'editaren mil exemplars —la meitat que altres anys—, i clar, si en comptes d'agafar-ne un, n'agafes tres, hi ha qui ni el va olorar. És una publicació principalment per als festers i les festeres, amb format de butxaca.

Les *Instruccions Festeres* també es podien consultar al periòdic local *El Nostre* o a *El Fester Xixonenc*, en format digital.

Els *Llauraors* entraven a la Plaça amb una única esquadra mixta davant la carrossa *El Futur de la Llaura*, amb l'alcalde de les partides, Benjamín; el capità, José Fco. Garrigós; i la banderera, Esther Ferrándiz; i com a caps d'esquadra, Aleix Alemany i Juan Vicente Molina, *Litri*. Busot interpretava *Llauraors de Xixona* de Marc Alemany i Martínez i *Tabal i Saragüells* de Mario Roig Vila.

I quasi sense adonar-nos-en, arribava la quarta tropa cristiana, plena de l'alegria contagiosa del *Contrabando*. Si hi ha una filà capaç de desfermar passió, sens dubte és aquesta. Amb *Pepe Antón* d'Antonio Ramón Carrillo, i amb la banda Ateneu de Sant Roc, entraven per la Plaça amb més que força: tres esquadres de xiquets, *Hijos del Contrabando*, *Gitanenques* i *Flor d'Andalusia*.

Aquesta va ser un dels primers imprevistos: la banda que havia de tocar era la d'Alfarb, però no va arribar i es va haver de fer un canvi improvisat. Curiosament, entraren també amb el pasdoble *Pepe Antón*, però amb més ritme i força. Les esquadres *Relasaes*, amb el ventall com a distintiu; *Tempranillo*, amb un César Mira exultant al fort de la peça; i les mixtes *Veneno* i *Amunt*, amb vuit veterans contrabandistes i la sorpresa de veure Enrique Sebot, que feia anys que no eixia.

Quan el sol començava a declinar i la música s'alçava pel carrer del Vall, *La Canyeta* va escriure una nova pàgina de la història festera de Xixona. Amb el lema "La Unió dels Cinc Regnes", la comparsa va oferir una capitania cristiana d'una bellesa i coherència narrativa excepcionals, convertint el seu pas en una autèntica llegenda viva.

La proposta partia d'una idea poderosa: cinc regnes cristians —Aragó, Navarra, Castella, Lleó i Portugal— units per un disseny diví, simbolitzat per l'àguila daurada que sobrevola els somnis dels seus monarques. D'aquell presagi naix *La Canyeta*, l'exèrcit que encarna la fe, la valentia i l'honor. Segons el relat, el punt de trobada és la fortalesa de Xixona, on els reis segellen el seu jurament amb espases entrelaçades d'or i plata.

La desfilada es va estructurar com una epopeia en quatre blocs, cadascun amb un llenguatge visual propi i una narració progressiva que conduïa l'espectador des del presagi de l'àguila fins al jurament final dels capitans.

Els primers passos arribaren amb les *Dames de l'Acer Negre*, elegants i imponents, seguides per la *Guàrdia de l'Àguila* i els *Salvatges del Nord*, en una combinació d'estètica i força que captivà el públic. El relat continuà amb les *Plomes de l'Alba* i les *Ombres de l'Àguila*, figures femenines de gran simbolisme que encarnaven el presagi i el misteri de la visió celestial. Beniarrés interpretà *Cid* de Pedro Francés Sanjuán i *Creu Daurà* de Francisco Valor Llorens.

El *Jurament dels Regnes* marcà un dels moments més emotius: estendards, presoners i veterans desfilaven al ritme solemne de marxes com *Signum* o *Caballeros de Navarra*. La idea d'unitat, d'herència i de fidelitat al pacte era present en cada detall, des dels *Custodis del Pacte* fins als *Fundadors del Pas*, autèntics pilars de la comparsa.

La *Vigília de la Batalla* transformà el carrer en un campament medieval: estratègia, saviesa i memòria col·lectiva es fusionaren en un espectacle coral on cada esquadra tenia el seu paper dins la història. L'aparició de les *Elegides de l'Àguila* aportà el toc emocional i íntim, recordant que darrere de la guerra sempre hi ha amor, confiança i lleialtat.

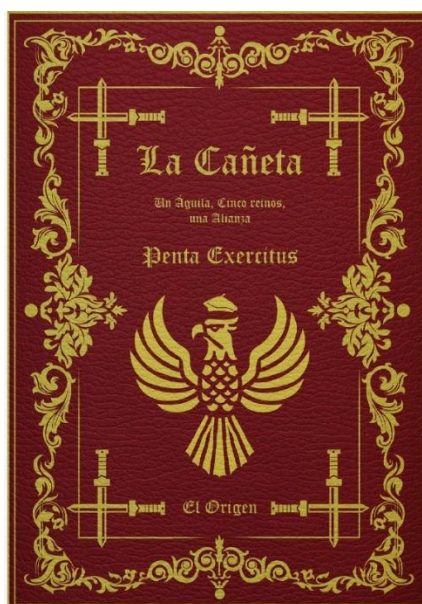
El *Tron dels Capitans*, una imponent estructura de fusta i ferro, tancà el relat amb majestuositat. Al seu pas, el públic esclatà en aplaudiments davant una escena que simbolitzava la força, la unitat i el lideratge dels cinc regnes. L'acte final, amb el vol simbòlic de l'àguila i el clam del poble, convertí aquesta entrada en un moment històric.

Entraven per la Plaça, més que cinc amics, exultants: Andreu González, Jaime López, Alejandro López, Marcos López i Rubén Castaño, vestits amb diverses tonalitats, acompanyats per la banda de Muro amb les marxes *Zaphirus* i *El Diví*, totes dues de Francisco Valor Llorens. Una pluja de papers multicolors ho feu encara més màgic. Tancava l'Entrà l'esquadra *Abogados Cristianos*, amb Feco que ho donava tot.

Com a curiositat, Jaime lluïa el vestit de son pare de quan va ser capità de festes. Amb aquesta capitania, *La Canyeta* no sols exhibí espectacularitat i rigor estètic, sinó també una narració coherent, mística i plena de sentiment, fidel a l'esperit fester i al paper protagonista que Xixona juga dins la seua pròpia llegenda.

L'àguila daurada ja vola sobre la memòria col·lectiva del poble. I amb ella, la certesa que la unió fa la força... i també la festa.

Una impressionant entrada de cinc amics, cinc Canyetos i festers de tota la vida, i sobretot, una filada entregada.

Se sentien els Heralds Moros, canviem a la mitja lluna, bandera amb fons verd i lluna groga, i aquells que deixaven el llistó ben alt l'any passat, els Kaimans, entraven amb la carrossa. Enguany, no sé si us haureu fixat, però les carrosses estaven plenes de futur. I la fórmula que s'ha agarrat fa que estiga bastant arrimada a l'última banda de la filada que ens precedeix.

L'esquadra **Guerreras Turkanas**, amb Anna Miralles de cap, tancava el primer bloc; l'esquadra especial **Lacoste José Manuel Jiménez**, amb Sandra de cap, i la banda de Sant Roc de Castalla interpretant *Jamalajam* de José Ferrándiz Fernández.

El següent seguici, amb la banda oficial de la filà, la mítica **Alfarb**, comptava amb l'esquadra de dones **Mohajibaat**, amb Lola al davant, i l'esquadra **Bombatxos**, amb el tresorer de la Federació de cap. Quatre peces sonarien, però en la plaça, el seu himne: *Kaimans* de Ricardo Planelles Torregrosa.

I torn per als **Moros Verds**, que portaven quatre bandes. La primera, la de **Ciutat d'Asís**, amb Abenserraig de Saül Gómez Soler; les esquadres **Zumarud** i **Hadia-Reinas Moras**, dues esquadres de dones, encapçalades per Lúdia Gutiérrez i Noèlia Miquel, respectivament.

La **Nova del Campello** amb *El Moro del Sinc* de Rafel Giner Estruch; **Alsarasir** amb Sandra Coloma; i **Picos-Motxilles** amb Luis Norberto Mira Pla, *Melilla*, de cap.

La tercera tropa dels Moros Verds, tres esquadres més: una infantil, l'esquadra **Alzuwksunat** (fotri quin nom...) i l'esquadra **Mitja Lluna**, amb Juanito Escoda de cap. De manera sòbria i elegant, movia l'alfange al ritme d'una peça clàssica, *El Kàbila* de José Maria Ferrero Pastor, amb la Unió Musical de Bocairent.

I tancava l'Entrà tres esquadres més: l'esquadra **Almoraverds**, amb Àlex Peldanyet de cap (bons mestres ha tingut en la família), l'esquadra **Qalam** i la del **Trage Oficial**, amb Javier Herrera de cap d'esquadra i altra clàssica marxa mora, *El President* de Miguel Picó Biosca, amb l'Aliança de la Torre de les Maçanes, banda oficial de la filà.

Els **Marrocs** feien acte de presència també amb quatre bandes. La primera, i la que va anar un poc a destemps segons l'horari, amb una carrossa plena a vessar: l'esquadra **Jusaries** i l'esquadra **ARDF**, amb la banda de Beniarrés, que tocava *Abenserraig* de Saül Gómez Soler i *Aliejaba-Spyros* de Vicente Pérez Esteban.

Un segon bloc que l'obria l'esquadra **Marroquetes**, amb Núria Garrigós, que s'estrenava de cap, i l'alegre *Kamaron-Animals* (hola, Vírmel). Tancava bloc **Pili la Campana**, amb Lutxent i tres marxas: *Xabat* de Saül Gómez, *Ximo* de José Maria Ferrero i *Any d'Alferes* d'Amando Blanquer Ponsoda.

Una esquadra de xiquets i els **Veterans**, amb el fester amb més edat, Fernando Alcaraz "el Nyora", i l'esquadra **Huries**, amb les germanes Alícia i Mercedes Simón de caps, i la Banda de Xàbia que tocava *Juanjo* de Francisco Esteve Pastor i *Als Berebers* de José Maria Pérez Vilaplana. La banda de Xàbia no va arribar a temps i va haver de començar amb els timbals de la Pobla del Duc, perquè el ritme era més que considerable. Altre dels problemes del ritme d'enguany.

Albert Sala i Toni Sota volien celebrar els vint-i-cinc anys des que van ser capitans de festes i, juntament amb els seus companys, ho van fer sent **capitans de filà**. Amb una plataforma amb la bandera dels Marrocs i els estendards obrien el darrer bloc, amb l'esquadra **Marcos Wevly**, les seues dones dels Cavallers i ells, que duïen una faixa diferent i el collar dels Marrocs. Tocava la Pobla del Duc *Moros del Riff* de Rafel Alcaraz Ramos i *Als Xaparros* de José Rafael Pascual Vilaplana. Memorable l'article d'Albert al *Programa* en el record de la seua capitania.

I la penúltima host mora, els **Vermells**, que també duïen quatre bandes. La primera amb l'esquadra de xiquets **Lluna Vermella** i l'esquadra **El Canó**, amb l'Ateneu de Sant Roc de Castalla que tocava *El Moro del Sinc* de Rafael Giner Estruch i *Jamalajam* de José Ferrándiz Fernández.

La Unió Musical de Xixona interpretava *Ropería Ximo* de Francisco Valor i *Xabat* de Saül Gómez a **Almansur**, **Ubuntu** i **Arena Vermella**.

I tres esquadres més: **Batusi**, **Centenari** i **Oasis**, amb la Unió Musical de Muro, que tocava dos clàssics —un molt conegut, *Penya Cadell*, i l'altre menys, *Ben Amer*, totes dues de Paco Esteve Pastor.

I el darrer bloc, els **Capitans de Filà**, amb un xicotet boato amb els **Hereus**, **Favorites** i els amics del grup **Mugroman**, que anaven amb una carrossa destacable, amb forma de pentagrama. Damunt d'ella, i amb la banda *Aurora* de Sella davant, entre i darrere, estirada pels Vermells, sonava la música que no podria ser altra que *Ahmar* —que significa “vermell” en àrab—, composta per un dels capitans, el pregoner de l'any passat, **Javier Ivàñez**.

● La Conquesta de Constantinoble – Capitania Groga 2025

I és el que volien representar els **Moros Grocs** en l'Entrà, que transportaren el públic fins a l'any 1453, a les portes de Constantinoble. L'ambient sonor i visual recreava amb precisió l'últim gran setge de l'Imperi Bizantí, amb un desplegament de color, música i força festera que convertí el pas de la capitania en una autèntica epopeia històrica.

Obria la desfilada la imatge de l'assetjament de Constantinoble, amb un grup amb cofre repartint pergamins, símbol dels pactes i rendicions que precedien la batalla. Al so del grup de Bombet, tabal i dolçaines, la comitiva marcava un ritme solemne i majestuós que anunciava la grandesa de l'acte.

El **Genet Sipahi Groc** avançava oferint la rendició amb elegància i solemnitat, mentre l'esquadra especial **Genoveses** —amb el seu cap batedor al capdavant— aportava l'elegància dels mercenaris italians que lluitaren a les ordres de l'Imperi Otomà. Els acompanyava la **Unió Musical d'Agost**, interpretant *El honor de un Caballero* de Miguel Ángel Mas i *L'Ambaixador cristià* de Rafael Mulla Grau, dues peces de caràcter noble i cerimoniós que donaven solemnitat al conjunt. I us preguntareu, marxa cristiana? Perquè, en la història, aquells homes eren cristians que, com a mercenaris, posaven la seua espasa al servei del soldà.

Les **Muralles Teodosianes** s'alçaven imponents, protegint la ciutat assetjada, mentre el canó **Gran Bombarda** retrunyia simbòlicament amb el seu pas, recordant l'arma que va fer història en la conquesta. Els **Tambors de Guerra** marcaven el compàs dels soldats, amb un ritme tens i premonitori de la batalla.

Després, els **Xiquets Grocs** obriren la desfilada de les tropes d'assalt, plens d'energia i entusiasme. Les esquadres **Basi-Bozuks** —en dues onades, la segona capitanejada per Ana Olmos— encarnaven els guerrers otomans que van encapçalar la invasió. L'escorta musical anava a càrrec de la **Unió Musical La Nova de Banyeres**, que oferí dues peces magistrals: *Ropería Ximo* de Francisco Valor Llorens i *Abenserraig* de Saül Gómez Soler, plenes de força i majestuositat, que arrodoniren el moment amb un aire de triomf i emoció.

Tancava la desfilada el bloc més espectacular, amb les esquadres **Musas del Desierto**, **Jequesas** —capitanejada per Ana Carbonell— i **Infanteria Regular Grocs**, que evocaven l'exotisme i la potència de les tropes otomanes vencedores. La **Unió Musical de Busot** va posar la banda sonora perfecta amb *Cavall de Foc* de José Rafael Pascual Vilaplana i *Juanjo* de Francisco Esteve Pastor, dues marxes que combinaven emoció i grandesa, donant l'últim toc de lluïment a una capitania que romandrà en la memòria.

I aleshores, la música canvia. L'ambient es fa solemne, quasi religiós, quan apareixen les favorites, **Olga i Càndida**, i **Tere Carbonell**, en un conjunt de blanc i or que sembla tret d'un somni. Elles representen la bellesa i la pau, el contrapunt a tanta guerra. L'ovació del públic és sincera, i els instruments les envolten com un encanteri. És un d'aquells moments que fan tremolar el pit, que recorden per què estimem tant la festa.

Al fons, la remor d'esperar el moment culminant: **Paco i Toni, els Capitans**. Eixint entre fum i marxa triomfal, avancen muntats sobre carrossa majestuosa, coronats de plomes grogues que flamegen com flames vives. Ells són la culminació de la història, la imatge del poder conqueridor, però també l'orgull d'un poble que sap fer festa amb el cor. Els acompanyen amics, **Saurios Jenízaros**, amb la mirada humida i el somriure ample sota un bigot negre prominent. És impossible no sentir com la pell s'estremeix. Se sent *Campello*, amb *JGI* d'un gran compositor, Francisco Esteve Pastor, i el solo de Clàudia Delgado, que completà aquesta fantàstica representació.

Quan el boato arriba al final, queda una sensació de plenitud: de festa feta amb l'ànima, amb orgull i amb història. Una capitania que no sols ha conquerit Constantinoble, sinó també el cor de tots els que l'han vista passar. Perquè darrere de cada pas hi ha hores de treball, il·lusió i germanor. Perquè els Grocs, com sempre, han sabut unir tradició i somni. I perquè Paco i Toni han regalat a Xixona una capitania que ja és llegenda.

L'Entrà va acabar a una hora prudencial, les dotze i mitja, i amb un rècord de bandes. Alguns talls hi va haver, així com la polèmica suscitada per la publicació dels horaris: en avançar-se, algunes esquadres o bandes van arribar "tard". Cal recordar que els horaris són aproximats i que l'avançament de l'Entrà va ser possible gràcies als **Festers en Acció**, que es van situar als punts "negres", com ara l'embut del carrer Capità Hernández Mira. I pensem que una entrada lleugera és bona per a tothom.

És clar que es va passar l'horari "aproximat" d'eixida, però en els temps que estem caldria buscar algun tipus d'aplicació on es puga consultar en temps real com va l'Entrà. Posar, per exemple, una càmera web al Partidor o un altre tipus de sistema que permeti saber qui està participant en cada moment.

A més, caldria pensar a decorar el carrer el Vall i posar cadires des de l'altura de la Biblioteca, on el carrer s'eixampla; així no quedaria tan buit. És una queixa que em va fer arribar un fester amb molta solera, i em deia: "No podem permetre una part de l'entrà sense públic, és molt trist. La foto que adjunte es just abans que arribe la Capitania mora i no hi ha ningú mirant, cal donar una solució. Acotar el recorregut,

posar un fila de cadires (gratuïtes)". Una altra de les propostes per a la Federació de Festes.

També, com a aspecte de millora, hi ha hagut moltes repeticions de peces festeres. Cal tindre en compte que en tenim més de **3.000** entre marxes mores, pasdobles i marxes cristianes, i que hi ha prou varietat per a poder elegir-ne. Així, tindríem més diversitat sonora. Sovint tirem per la zona de confort, però hem d'arriscar-nos a provar altres temes musicals.

El dia acabava amb la baixada per part dels **Marrocs**, amb una desfilada desimbolta.

 [Veure vídeo](#)

DIUMENGE 24 D'AGOST DE 2025

2n DE DIA DE FESTES

DIANA

A les set i mitja, els primers rajos de sol per damunt de la serra Galiana han convertit, per moments, rogenca la Penya Migjorn, com els primers festers que volen viure el despertar de les tropes.

Hui és sant Bartolo, patró de Xixona, que, tot i que no s'ha homenatjat, mira tu per on, la gent el té ben present durant les festes.

Sona el bombo de la Unió Musical de Xixona i, amb l'ordre de l'Entrà —que es mantindrà al llarg de tot el dia—, la Festa comença a prendre color. Es respecten escrupolosament els cinc minuts entre comparsa i comparsa: Pirates, Marinos, Llauraors, Contrabandistes, La Canyeta (Capitania Cristiana), Kaimans, Moros Verds, Marrocs, Moros Vermells i Moros Grocs (Capitania Mora).

Importants són les tauletes que es posen al llarg del recorregut: a més de calfar el cos, fan comboi. I també les fotos grupals, entre el binomi músic i fester.

Es comenten les jugades del dia anterior: que si les capitànies van estar genials, que si la poli va detindre Nasàrio i van traure les tasser, que falta més publicitat de les nostres festes...

Hui seran els cristians qui acurtaran la Diana, perquè han de preparar-se per a la guerra, amb els parlaments.

AMBAIXADA CONTRABANDISTA

A les 9:30 ja estava tor preparat perquè començarà un de les més antigues amb el qual tenim constància, amb el document de 1884, l'ambaixada dels Contrabandistes per a donar suport a les tropes cristianes.

Però, la cosa no va ser del tot puntual, perquè quan els Contrabandistes estaven preparats, i mitja filada en la carrossa i esperant les paraules que iniciaven el suport entre tropes: - ¿*Quien vive?* ¿*Qué gentes?*, la Canyeta es mirava dient... i la nostra carrossa?

Segons el president de la Canyeta, el Xavo: “I és que la carrossa, després de l'Entrà, s'havia de deixar —segons ens indicà la Federació— a l'antic institut. Però el conductor, ves a saber per què, la va aparcar al d'Hiperber. L'endemà, mentre ell esperava allí pacientment que li obriren, la resta l'esperàvem al lloc correcte...”

Canyeta: l'ambaixada ja havia arrencat sense nosaltres: Canyeta i Contrabando pujaven al Castell i la nostra carrossa... en parador desconegut".

A l'altura del Pepet, el President va demanar a Estevan Chulla (Contrabando) que ens deixara passar, i així, entre canyetes, confeti i trastos, vam aconseguir que la nostra carrossa fera acte de presència al Castell —millor tard que mai!

Tot açò va passar cinc minuts abans de començar l'acte. El Xavo va eixir disparat cap a l'*Hiperber*, van obrir, i encara haguérem de traure la carrossa per la circumval·lació, impossible d'entrar per dins del poble. Però... comenta que s'ho va passar de categoria! Des de dalt de la carrossa saludava cotxes, motos i ciclistes com si fora el capità. I així, entre rialles i salutacions, van fer l'entrada triomfal al poble. 🚗🏍️🚲🎉

Estevan Sempere Riera deia amb força:

Tu consigna yo respeto / mas si dejas libre el paso / cien doblas yo te prometo / pagadera en un plazo. / ¡Ea! Soldado, por Dios, / toma esta propina / y gástatela en la cantina / a la salud de los dos. (Tirà un grapat de monedes).

De sobte, un ooooh, perquè només eren cèntims, i pocs van fer l'esforç per acatxar-se, i febles aplaudiments per part dels Contrabandistes, renecs dels Vermells, que són els que per nombre, guanyen, i també, un antic ambaixador, Quico el Carnisser, que tot i que va amb cadira de rodes, no es vol perdre un acte on ell va ser protagonista, fa uns anys.

Però Estevan havia tirat també un bitllet de cinc euros, i la gent es creia que era un paperet, fins que la contrabandista Rocio es va donar del color, es va acatxar i va ensenyar la troballa, amb el remordiment dels Vermells que no van gosar en anar per ell.

Els retalls de la Federació es noten perquè de tres passaren a un cavall.

S'encamina la comitiva cap al Castell, i a l'altura del Trabajo, es fa silenci, el Contrabandista es regira i els diu:

*LA HISTORIA DIRÀ ALGUN DÍA
AL RECORDAR NUESTRA HAZAÑA:
AMANTES FUERON DE ESPAÑA
LOS HIJOS DE ANDALUCÍA.*

La disputa entre els ambaixadors fou dura, plena de retrets i amenaces, però al final aconseguiren arribar a un acord: Contrabandistes i Canyeta lluitarien mà a mà perquè els Moros no posaren peu al Castell. Perquè esta aliança fora sòlida i duradora, decidiren segellar-la de manera que mai poguera trencar-se. Sense recels ni dubtes, el Caudillo convidà l'altre a pujar al Castell per a rebre'l amb un fort abraçada que simbolitzarà la nova unió.

I un petit homenatge a Estevan Sempere Riera, Xulla, i Antonio Llorens Picó, Fillu, que s'agraïen mútuament tots els anys com a ambaixadors d'una de les ambaixades més antigues de les nostres festes. I que posaven, com deien, punt i final a les seues intervencions, deixant i cedint el relleu a les generacions més joves.

Amb les forces unides i la paraula feta pacte, l'ambaixada es desenvolupà amb gran encert per part de tots els personatges. I, com mana la tradició, després de tanta tensió i solemnitat, l'acte va acabar de la millor manera possible: amb tots junts anant-se'n a esmorzar. 🍷🥄

AMBAIXADA PIRATA

Seguidament, l'ambaixada d'una altra tropa cristiana que, juntament amb l'anterior, té una sòlida tradició i experiència. La qualitat, any rere any, augmenta. Una és de caràcter seriós, i l'altra, sarcàstica, irònica, mordaç i punyent, amb la seriositat final d'unir forces per a la guerra que s'està preparant. Perquè l'Ambaixada Pirata complia la xifra de **noranta anys interpretant-se**.

Joan Pardo ja està preparat a la carrossa, vestit de Canyeto, i, dalt al castell, la seua cosina Sara Pardo. Abans, però, la veu profunda, imponent i abaritonada de **Ramon Cabezos** feia un record sempre necessari de dues persones que havien faltat: el primer, **Carles Moneris**, el Mosquit, que pertanyia a aquella generació d'or pirata dels anys seixanta i setanta; i, per altra banda, a qui ens referíem anteriorment, la tradició impertèrrita de **don Torcuato**, que escenificava **Pepe Sirvent**, *Pepe el Campano*, que abans del Mig Any tancava l'ull després d'una vida dedicada a la Festa.

I **doña Carolina Herrero i Herrera** li diu per què va vestit de Canyeto, i clar, com que Joan s'havia unit a les tropes capitanes el dia anterior, es veu que no se n'havia adonat. Demana un trago i, en compte de bota, li passen el licor més famós de Monòver. Amb la gola calenta, comença la crítica feroç que engloba des de temes internacionals fins a arribar als locals:

*No queremos más que contar,
Cosas que van sucediendo,
Y que aquí vamos a ir trayendo,
Para poder de ello hablar.
I la processó era el primer tema que treien a la llum:
O sea, a este paso
Haremos la procesión en el Vaticano.*

Aprofitaren també per a anunciar el canvi de Papa amb la cançó *Papa Americano*, perquè els americans són la primera potència mundial i ja sabem el que Trump ha fet amb els aranzels:

*Quieren poner aranceles,
Al aceite, a los jamones,
Y hasta de Jijona los turrones.*

No podia faltar la gestió de la DANA, amb una crítica dura:

55 *Mientras València pedía socorro,
Mazón estaba en el Ventorro,
Con la copa llena de tintorro.*

*Y cuando el agua ya cubría la huerta,
Mazón entraba por la puerta.
¡MAZÓN, ERES RESPONSABLE,
Y TU ACTUACIÓN, LAMENTABLE!*

I uns temes que semblen ja recurrents, perquè s'han repetit —si no recorde malament— en les darreres tres ambaixades:

*Ah sí... claro...
¿Les escales de l'església?
¿El pavelló municipal?
¿El cantó de Colometa?
¿Les pistes de pàdel?
¿L'auditori?*

També el desdoblament de la CV-800, la pujada de la taxa de la brossa i de l'IBI, i el tancament de l'asil:

*Ahir pel matí, quan férem la banyà,
Com tots els anys a l'asil vam anar.
Quina sorpresa més lletja ens van donar:
L'asil tancat ens vam trobar.
Preguntàrem als veïns què havia passat
I ens digueren que feia tres o quatre mesos
Les monges i els iaïos se n'havien anat.
El record al regidor que va deixar l'acta, Bart:
Bart, no et preocupes, si vols tornar,
Els vots de la pirateria no t'han de faltar!
Sense tu, esta ambaixà
No seria igual,
Perquè amb Isabel, Tere i Ricardo
Se'ns queda desbravà.*

I la crítica a la Federació, sobre la venda de les cadires, la cagà de la burretta, l'oblit dels pins i la batuta, el cartell de Festes amb l'oblit d'algunes filades o les quotes dels Marrocs.

Per últim, un tast dels **Festers de l'Any** i de la pregonera, que, de tres, dos d'ells tenien relació amb els Pirates. Acabaven fent menció, com dèiem al principi, del **90é aniversari** d'aquesta gran ambaixada.

I no podem deixar de nomenar **Luismi López Peidró**, que, juntament amb **Sara Pardo**, **Juanfran Ballester**, **Peporro** i **Encarna Ballester**, **Joan Pardo**, **Julián** i **Ramon Cabezas**, **Adán Bernabeu** i **Vicente Pardo**, són els artífexs dels textos en vers. Han d'estar pendents, al llarg de tot l'any, dels esdeveniments que passen a nivell mundial, nacional, regional i local: un bon resum anual fet a l'agost.

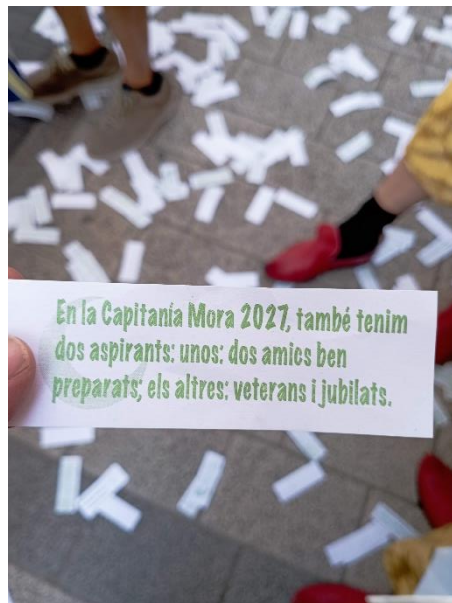
Seguidament, es va realitzar la **Pujada de Missa** al voltant de les onze del matí, amb les banderes, els membres de la Federació i la corporació municipal, acompanyats per la banda de la Capitania Cristiana, la **banda de Llutxent**.

Amb l'ordre *Cristians* i després *Moros*, es va pujar a l'església per a celebrar la missa en honor a **sant Bartomeu**, dita pel retor **Francisco Miquel**, vicari d'Alacant, acompanyat pel diaca **Simón Ardis**, del bàndol Moro Groc. Com a símbol de protesta, les filades **Llauraors**, **Pirates** i **Cavallers** no van entrar les seues banderes a l'ofici religiós.

L'església presentava una bona entrada, entre autoritats, festers i feligresos, i tenia els Sants a l'altar, **guarnits amb flors**.

Després de l'acte religiós arribava la **Baixada de Missa**, una desfilada desenfrenada, alegre i lluminosa, amb tradicions adquirides d'anys anteriors, com la peça dels *Piratas-Marinos*, *Marines Heritage*, amb la seua flexió de genoll, o les *al·leluies* de la Canyeta, enguany carregades de missatges subliminars, crítica local i reconeixements als festers de la filà.

Sí, embruten el carrer —perquè una setmana després encara quedaven paperets—, però és una decoració més de festes, com els confetis. I, si no la tinguérem, **la trobaríem a faltar**. Gràcies al president de la filà, **Quique Blanquer**, que ens facilita els paperets.

Retreta i Festa a La Canyeta

Sabem que donem quefer

i que embrutem el carrer,
però els nostres paperets...
són molt però molt festers.

i apunteu-vos a la Retreta.

Saludem a Toni Olmos i a Paco “el Mulero”.

Els pronòstics:

Canyeta 5 – Grocs 0

Dos anys de rehabilitació

i per fi torna Bedini

amb tota la il·lusió

d'un veterà campió!

Alejandro, Andreu, Jaime, Marcos i Rubén

repòquer de **Capitans** per frenar als musulmans.

En la Fonteta de l'Asilo

Ja no podem ni banyar-nos,

i és perquè no queden mongetes

que demà puguen cuidar-nos.

Sempre són les primeres

i mai es queden arrere.

Xixonenques i festeres:

són les nostres **cantineres!**

Un contrabandista volia ser capità,

però no s'animava.

Al Mig Any per fi ho va dir, però ja un altre ho proclamava.

En aquest poble fem un calendari

i no s'aclareix ni el vicari.

S'anul·la tot! – diu **Marcos Ros**.

Capitanía Mora 2027

També tenim dos aspirants:

- Uns: dos amics ben preparats
- Els altres: veterans i jubilats

Els **capitans han omplit La Canyeta**

i al canyasol no cap ni una agulleta!

De l'hospital a l'alardo, sense perdre l'espenta:

Pelailla és de La Canyeta i ara ve que rebenta!

El **PentaExercitus** ha unit la nació,

i ara sols els queda... aconseguir el **Pavelló!**

Quan sona Llutxent, el cos se t'alça sol,

enguany dirigixen l'himne,

i a la Canyeta ja mos porten al vol.

Mazón promet pluja d'ajudes i ens arriba la **DANA**:

l'aigua al llit, i ell ben sec i amb la panxa plena de gana!

Capitans de festa, cinc guerrers amb traça:

més bons amb la copa... que amb l'espasa!

Mirons i mirones, festers i festeres, es resguarden sota l'ombra dels edificis o dels arbres. I ja ho hem dit: enguany teníem per elegir on fer-nos la cerveseta abans de baixar al Kabileo. El grupet ha decidit anar a la barra del Pepet, i hem viscut el gran ambient del segon dia de festes, on l'esperit està més que alterat.

Altres aprofiten per visitar el **Punt Lila**, situat a un dels costats de la Casa Consistorial. I, ja que estem a prop, entrem al hall i agafem un **quintet**, on ningú et posa cap pega; és un gran detall dels nostres polítics: alguna cosa han de fer bé, no?

La veritat és que l'Ajuntament, amb moltes de les regidories, fa una feina exquisida, àrdua i constant al llarg de tot l'any. Des de l'alcaldia, passant pel regidor de Festes, la brigada de neteja, els jardiners, la policia... fan una tasca encomiable que s'ha d'agraciar, juntament amb els cuiners i cuineres, kabilers... i també amb les directives de les filades.

Mentre s'espera que acaben les filades de la baixada de missa i fins que no es baixa al **Kabileo**, les filades s'agrupen en diversos bars —posa-li el Casino, posa-li el Trabajo—, i és un moment on les bandes, en un ambient molt familiar, agafen la confiança apropiada i toquen peces amb solistes d'una qualitat més que destacada.

KABILEO

El **Kabileo** s'ha convertit en un acte multitudinari i, és que està de moda. L'ambient que s'hi viu és difícil de descriure en un text. Les filades van obrint a poc a poc les barres, mentre les bandes acompanyen —hui sí— els festers als seus domicilis, i l'ordre és que fins que no arribe la banda no se servisca res.

Amb una paraula podríem definir el Kabileo: “**ambientasso**”. Els carrers **Barcelona, Mallorca i València** són un atractiu de música, gent, color, alegria i entusiasme desmesurat.

Una anècdota personal, que es podria extrapolar a qui haja dut algun convidat: mentre féiem una ruta kabilera, m'he trobat amb cinc companys de l'institut davant dels **Kaimans**. Mentre els músics usen les cadires per a deixar el seu kaimanet, romanen dempeus tocant “Kaimans” i la gent, enfront, desfila.

L'alegria de la troballa ha estat de sorpresa compartida; estaven sobrepassats per l'atmosfera festera. Hem anat a la barra dels Kaimans, i he demanat una ronda per als cinc. Acabada la peça, he trencat els plans previstos i he retornat cap a la meua kàbila: volia ser un bon amfitrió.

La beguda s'ha acabat i hem parat als **Grocs**, on els he presentat als Capitans de Festes, que, en aquell moment, eren uns festers més, i han demanat una segona ronda. Passats cinc minuts, hem arribat als **Marrocs**, i una companya ha agafat la iniciativa i s'ha avançat a la barra per demanar. El kabilier, atrafegat per la gentada, ha posat el

que li havia dit, amb algun aperitiu, i ha pres la cartera per pagar. Tot just després de servir, el kabilero s'ha regirat per atendre altra gent, i la companya s'ha quedat amb la mà alçada amb la targeta, regirant-se i dient-me:

—No m'ha cobrat?

Li he explicat que el **Kabilero** consisteix en això: compartir els moments de festa entre els festers i els mirones, i s'ha quedat extasiada. Ella és d'Alcoi, i això no és un fet gaire casual en la capital il·lustre dels Moros i Cristians.

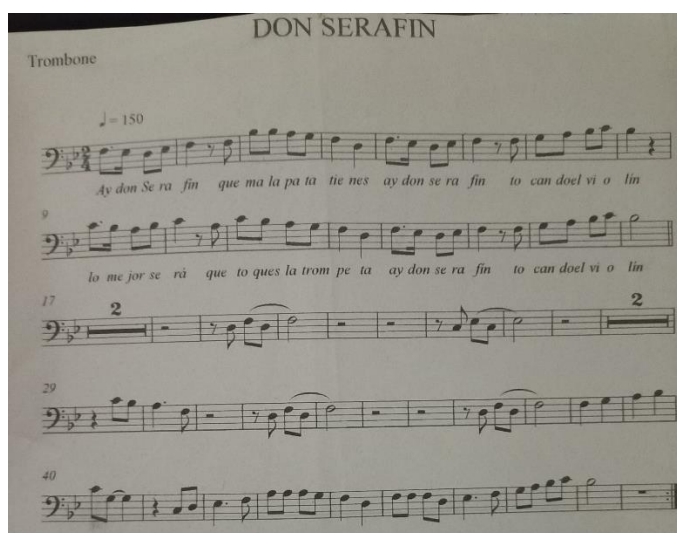
S'han fet les tres; hora d'anar a dinar. Els dinars de festa, compartits, són per a grans comensals, mentre la música toca, entre cullerada i cullerada, amb les kabilers servint amb rapidesa a més no poder.

Un bon gelat de **la Jijonenca**, empassat amb un poc de sidra o cava, ens deixa preparats i amb forces per a la guerra. La banda canvia de gènere musical i toca peces de xaranga; tots ballen, tots riuen. Són moments de felicitat i entreteniment, sense cabuda per a la discussió. Rialles, abraçades, es preveuen esdeveniments futurs; s'entremescla la joventut amb la veterania.

I, de sobte, la **Capitania Mora**, els **Moros Grocs**, toca **Don Serafín**:

"Ay don Serafín, que mala pata tienes, ay don Serafín tocando el violín, lo mejor será que toques la trompeta, ay don Serafín tocando el violín"

amb la coreografia pertinent, i... **pum**, és el trabuc del **Fester de l'Any**, Julián Cabezos, que ha encetat els trons.

ALARDO

Tot i que els **Contrabandistes** i els **Pirates-Marinos** han unit les seves forces amb la **Capitania Cristiana**, estan nerviosos; els vaixells dels musulmans s'han albirat des de la **Torre Blai** (ja habitada) i això ha ajudat a advertir les forces cristianes.

A les **17:30** arriben els primers carros amb begudes per abastir a tots menys als i a les tiradores. Com han canviat les coses!

És el tercer any del nou ordre, on s'enfronten les filades en any de capitania; és a dir: **Pirates-Marinos contra Moros Verds, Cavallers del Cid contra Kaimans, La Canyeta** (Capitania Cristiana) contra **Moros Grocs** (Capitania Mora), **Llauraors i Marrocs, Contrabandistes i Moros Vermells**.

La disposició **banda-festers-tiradors-tiradors-festers-banda, banda-fester-tiradors-tiradors-festers-banda** sembla que agrada, perquè és distinta. Hi ha més espai entre banda i banda, i el soroll es fa un poc més suportable, per als músics?

Aquest és un dels actes on s'ha incentivat la participació, sobretot de la gent més jove, en el **tardeo de trons**, on la complicitat entre festers i músics s'eleva al grau superlatiu. I són els músics —espere no equivocar-me— els que porten la veu cantant; mai millor dit, són els que mouen el cotarro i fan un bon comboi, mentre els tiradors, els guerrers, en l'acte més representatiu de les MIC, actuen fictíciament en la guerra.

M'he adonat que **Pablo Castelló** (on està el pavelló?) carrega el canó dels **Vermells** al carregador elèctric de cotxes (i ara també de canons) de la Plaça; l'han de preparar bé. Mentre, el personal deambula sense rumb fixe, de carro en carro, esperant el seu torn en la batalla. Això sí, enguany la puntualitat ha estat un dels adjectius que cal destacar.

I els dos tiradors del Contrabando es veuen superats i han de recular ràpidament, contra el grup de guerrers moros més nombrós, els Vermells, que fan que, els Moros, per hui, hagen arribat fins a les portes del Castell.

AMBAIXADA DEL MORO

El sol s'estava posant i encara s'entreveïen els darrers rajos de llum a Montagut, mentre les tropes mores, encapçalades per **Paco i Toni**, Capitans de Festes, juntament amb l'ambaixadora **Begonya Mira i Mar Gisbert**, seguits per una esquadra de **Kaimanes**, les banderes de les cinc filades mores i una esquadra de **Grocs**, avançaven amb solemnitat.

Davant, **Julián Cabezos**, reconvertit per moments en **Moro Kaimà**, s'acosta a cavall a les portes del Castell i lliura la missiva a un cristià dels **Cavallers del Cid**. Aquest la llig amb deteniment, mira el Moro i la trenca amb la ràbia de no acceptar la rendició.

S'acosta **Begonya Mira**, amb posat seriós, i esclata amb força:

—¡Ah del Muro!

Se sent del carrer el sentinella cristià, **Alex Santos Carbonell**, que contesta:

—¿Quién me llama?

El capità cristià, **Rubén García Sánchez**, dialoga breument amb l'ambaixadora mora, **Begonya Mira Galiana**, fins que apareix l'ambaixador cristià, **Pablo Mira Alcaraz**.

—¡Soldados míos! ¡Al arma! Y experimenten los cristianos el cruel estrago de los agudos filos de vuestras impertérritas cuchillas: ¡Viva Alamar! ¡Trepemos al Castillo!

L'altra ambaixadora no vol ser menys:

—Xixonencs, visca Xixona i defenguem la fe de Jesucrist!

El so de la pólvora posa punt i final al parlament. És hora de col·locar els símbols al castell: els colors verd i groc, la bandera de la Mitja Lluna oneja en la torre de

l'homenatge, i l'ambaixadora mora, juntament amb els Capitans de Festes, saluden i somriuen satisfets per la victòria... demà serà un altre dia.

Amb una execució quasi de llibre, fins i tot actors professionals es quedarien sorpresos, no només de **Begonya Mira** i **Pablo Mira**, sinó del conjunt en general. El carrer **Constitució** era tan concorregut que es feia molt difícil moure's per la gran quantitat de gent.

DESFILADA NOCTURNA

La desfilada nocturna va començar un cop el carrer s'havia oxigenat de gent. **Canana**, amb el seu bombo —pum-pum—, anunciava l'inici d'aquesta desfilada desimbolta, desinhibida i ràpida. Era quasi el colofó d'un dia carregat de traca.

El ritme era tan intens, més que un pas de diana, que quan te n'adonaves i començaves, la que anava davant de tu ja havia acabat.

RETRETA

A les **23:00** de la nit, puntual (mitja hora més tard que l'any passat, però de manera oficial), començava un altre dels actes que oscil·la entre la passió i les ganes de sortir: la **Retreta**, per a aquells que volen viure-la i per als que habitualment no surten.

Jaume Miquel, en "Trossets de festa que ja s'han perdut", escrivia sobre la Retreta:

"Filà rere filà, davallàvem en esquadres Plaça avall. Perfecte, un acte bonic, senzill i que quedava bé. Però un any (1964?) va haver-hi un cop d'efecte: La Canyeta va trencar el programa i, en lloc de fer la desfilada com tots, es van vestir d'esportistes i van passar per la Plaça imitant partits de futbol, tennis i altres esports. Allò va ser... no sé com dir-ho: un atemptat... fester? Possiblement. Va passar una mica com la banyà: hi va haver crítiques molt semblants —una pocavergonya, una gamberrada— i també els que van donar suport a l'atreviment. Siga com siga, va ser fulminant: tres anys després, els fanalets havien passat a la història de les festes."

L'acte començava amb els **Cavallers del Cid**, vestits de **Círculo Polar Ártico** en ple agost. Els **Pirates-Marinos** feien una paròdia d'un personatge actualment molt mediàtic: **Donald Trump**. Els **Llauraors**, amb molta inventiva, presentaven el **Fotomatón**, on per 6 € et podies fer fotos amb **Higini, Benjamín, Rabut o el Litri**, un luxe de personatges xixonencs. El **Contrabando** feia la **ruleta de la sort**, i finalment, **La Canyeta** pensava anar-se'n després de la capitania de Creuer.

espanyol) i amb molta inventiva, recordant vells i bons refranys. Els **Marrocs** amb **Heidi i el seu ramat**, els **Vermells**, un conclave amb crítica a l'església local i internacional, i finalment, els **Grocs**, amb **Los chicos del swing**, on els músics tocaven mentre un grup de balladors mostrava els passos que la resta havia de seguir.

En el concurs de la Retreta, van guanyar per part cristiana els **Llauraors** i, per part mora, els **Verds**. Però no hi havia un jurat formal; l'expedient s'omplia després en una reunió ràpida de la **Junta Directiva de la Federació de Festes**. Caldria ser més objectius.

La crítica no és que els guanyadors no s'ho mereixen, sinó que si fem un concurs, qualsevol ha d'haver-hi un **jurat format prèviament**, amb coneixements i organitzat abans de l'inici. Això no només aplica al concurs de la Retreta, sinó també a les fotos, cartells i relats. L'únic concurs formal i preorganitzat és el de **Caps d'Esquadra**, amb **Jaume Miquel, Bernardo Garrigós, Luís Cortes i Pablo Gisbert, José Luís Cortés i Enric Soler**.

A l'acabament de la Retreta, ja a primera hora de dilluns, l'orquestra **Graviti** va fer vibrar la gent al **Barranquet** fins a gairebé les cinc del matí. Un concert multitudinari, quasi paranoic, on la gent ballava, riu, imaginava, feia bromes i es concentrava en els temes de l'acte anterior. Algunes persones intentaven pujar a l'escenari, però els cantants i músics ho van impedir.

En definitiva, un **magnífic i vibrant dia**.

DILLUNS, 25 D'AGOST DE 2025

3r DE DIA DE FESTES

DIANA

Com un obrir i tancar d'ull, hem arribat al tercer dia de Festes. El cos ja està ressentit, ja que des de divendres l'hem posat a prova constant, entre desfilades, sopars i matinades que semblen no acabar mai, però el cor encara batega al ritme de la música i de la il·lusió compartida.

Són les set i mitja del matí; aquells qui no han vist el final de l'orquestra són qui, principalment, van al primer acte del dia. També aquells qui encara no han arribat a casa es posen darrere de la banda, encara disfressats de retreta.

Hui són els **Moros** qui prenen la iniciativa i canviem l'ordre: **Kaimans, Verds, Marrocs, Vermells i Grocs** (*Capitania Mora*), **Cavallers, Pirates, Llauraors, Contrabandistes i Canyeta** (*Capitania Cristiana*).

Els **Cavallers** fan una volteta per casa i se'n van al barri on es va veure nàixer, i **Marrocs i Grocs** fan un recorregut curt, perquè s'han de preparar per al **Juí Sumaríssim del Moro Traïdor**.

L'acte que ens diferencia, el **Juí Sumaríssim del Moro Traïdor**, començava puntual a les nou i mitja des de la porta de l'Ajuntament.

Wilder Andrés López, el Moro Traïdor, va ser l'únic acte que va eixir, perquè la **Nit del Soparet** la seua iaia faltava, i és un gest que també cal destacar.

La novetat és que s'havia organitzat una comissió per a millorar el **Moro Traïdor**, amb un grapat de festers dels **Marrocs** i **Grocs**, perquè l'acte, que estava desmillorant-se, no patira cap davallada més i recuperara l'esplendor, la solemnitat i el respecte que mereix com una de les escenes més antigues i simbòliques de les nostres Festes.

El primer que s'havia de fer era preparar l'arnés del **Moro Traïdor**, ja que qui el guardava va dir que no el deixaria. A més, la setmana anterior es van buscar les teles que adornen la llitera; com no es trobaven, a correu es van comprar i modelar sobre l'estructura metàl·lica.

A més, el programa d'**À Punt, Terra de Festes**, enregistra l'acte, juntament amb els **Trons**. Un bon reportatge de 16 minuts que es va emetre la setmana següent:

https://www.apuntmedia.es/programes/terra-de-festes/clips/video-moros-cristians-xixona_134_1817492.html

La pujada del **Traïdor** no va defraudar. Hi ha algunes queixes perquè algun dia pot fer mal, i pegar-li a **Wilder**, des de la nostra perspectiva, la veiem bé; però, des de fora, pegar a un Moro, com estan les coses... ara només agafa festers i, sobretot, festeres mores que estan despistades i assegurades.

Després es va fer l'ambaixada pròpia, amb la crítica mordaç i punyent dels **Grocs**. Ens haguera agradat comentar-la, si més no; no perquè no puguem ni vulguem, sinó perquè han estat incapaços de passar el text de l'ambaixada sense cap argument, només que és dels **Grocs** i fan el que els rota, en el segle XXI, i encara estem així.

Per tant, en lloc de compartir-la i que el lector es faci una idea de la crítica, que va estar molt bé, no ho sabrem. La veritat és que l'esquetx de **Toni Ibáñez, Tonèfica**, va sorprendre, amb un punt crític, fins i tot cínic, sobre que a Xixona som incapaços de fer una processó religiosa i sí un soterrament àrab. Però també és hipòcrita i vergonyós que no compartisquen el text els **Moros Grocs**.

Després dels tres tirs al **Marrano** es va fer el soterrament, una desfilada enguany més vistosa i una mica més organitzada que anys anteriors, on no feia falta que els festers moros coincidiren amb les seues festeres, i no hi haguera talls.

MISSA A SANT SEBASTIÀ I BAIXADA DE MISSA

A les onze es canvià de marxa mora a pasdoble, i les autoritats festeres i polítiques pujaren a l'ofici religiós. Darrer dia dedicat a **Sant Sebastià**, deia la missa **Francisco Miquel**, acompanyat altra vegada del diaca **Simón Ardis**, Moro Groc, amb quasi el mateix públic al temple que el dia anterior.

I mentre es fa hora del **Kabileo**, repetim cervesa amb les poques substàncies degudes al cansament.

KABILEO

Amb una mica menys de gent, el **Kabileo** marca les darreres hores de la festa, però les ganes semblen no haver-se acabat, sinó tot el contrari.

Convindreu amb mi que les festes d'enguany han tingut una alegria inusitada, una participació que mai s'havia produït, tot gràcies al treball que hi ha darrere. Les festes **estan de moda!**

Hui sí que hem pogut fer ruta de Kabileo i hem parlat amb les cuineres dels **Kaimans**, que estaven al *Canya-sol*, conversant sobre enganyar caragols, si arròs bomba o normal ("si el fas amb bomba és que no saps fer arrossos", em deien), i el menú de la gastrofurgoneta *La Vermelleta*, amb unes tapes que ni l'Entrepà: fons de pa acabat de coure, damunt una capa d'albergínia fregida, un tall fi de formatge gouda i un centímetre de llonganissa del *Fill de Conxi*, rematat amb una oliva negra sense pinyol del terreny, tot conjunt en forma de brotxeta. **Nyas coca!**

A la **Plaça de les Monges** hi ha exaltació. El qui ahir feia d'ambaixador dels **Contrabandistes**, **Estevan Sempere Riera**, i la seua dona, **Marga Picó Candela**, amb els fills, seran per la vesprada-nit proclamats **Capitans de Festes del 2026**; això comença hui.

Com **Olga Crespo Morte** i **Càndida Gudiño Ortiz**, festeres de tota la vida dels **Vermells**, és en el **Kabileo** quan es comença a tastar eixe any que ha de ser màgic.

Segons em contava **Esteban Xulla**, després del dinar van tenir la primera sorpresa: els **Capitans dels Moros Grocs**, **Paco** i **Toni**, i els dels **Canyetos**, **Andreu**, **Jaime**, **Alejandro**, **Marcos** i **Rubén**, juntament amb **Olga** i **Càndida**, van aparéixer amb botelles de cava sota el braç.

Va ser un alçament inesperat, d'aquells que neixen de la complicitat i la festa, on l'alegria del **Contrabando** —eixa mateixa que ens regala cada Entrà— va esclatar amb força en un cúmul de sensacions i emocions difícils d'explicar, però impossibles d'oblidar.

ALARDO

L'antepenúltim acte, la simulació de la lluita entre **Moros i Cristians**. Hui toca retrocedir els **Moros**, en el mateix ordre que ahir, però a la inversa, mentre la gent més jove balla, canta i es tira a terra.

Hi ha una moda que festers i festeres s'intercanvien els vestits festers; vull dir, els xics es posen el de xica i a l'inrevés, però busquen talles afins perquè les mares que estan pendents no s'embromen.

En arribar al **Castell** es fa foto conjunta entre músics, cantiners i tiradors, que a vegades, els darrers són oblidats i ningú els duu ni aigua.

Els dos darrers tiradors dels **Contrabandistes** tanquen l'acte amb dos trons secs i contundents. Volem dir que la guerra ha estat àrdua i han guanyat, però encara no s'han rendit.

L'any vinent se celebrarà el **750 aniversari de la mort d'Al-Azraq**, el cabdill moro, el Blau, que va posar les coses molt difícils a **Jaume I**. Caldria donar publicitat a aquesta fita històrica i conèixer més sobre la figura d'Al-Azraq, que a nosaltres ens va tocar de prop.

AMBAIXADA DEL CRISTIÀ

Cap a les vuit de la nit, la comitiva cristiana, encapçalada per **Víctor Mira Alcaraz**, amb el seu germà **Pablo Mira Alcaraz**, junt amb els cinc **capitans canyetos**, començaven a veure com acabava el seu viatge de capitania.

Víctor s'acostava amb cavall per lliurar la missiva a **Àngela Moya Morant**, que la llegia i la trencava amb ràbia. **Víctor** esperonava el cavall per avisar els cristians que els **Moros** no es rendirien i calia parlamentar.

Molt vistoses les dues esquadres de **Canyetos**, una d'hòmens i una altra de dones, amb totes les banderes de les filades cristianes i una darrera esquadra de **Cavallers del Cid**.

El baixà **Benjamín Moya Milán** encetava la dialèctica per desmentir les acusacions dels cristians, i **Pablo Mira** apujava el to de veu fins als ja immortalitzats crits de:

—¡Dile a los tuyos, armas, armas!

I la contestació:

—¡Dile a los tuyos, guerra, guerra!

Es van quedar com el final de les festes. El punt i final dels actes, perquè el següent, l'alçament, ja és la disposició del 2026.

Una canonà intentava defensar, inútilment, el **castell amb el Canó dels Vermells**, novetat enguany per la manca d'espectacle de **Glàdium**, posant, ara sí, que sí, les festes del 2025.

L'**Escola de Festes** també tenia el seu efecte, per la participació ja d'alguns alumnes, i és una qüestió que cal destacar.

ALÇAMENT DE CAPITANS I BANDERERS DE 2026

Començava la desfilada de l'alçament amb els **Moros Grocs**, que enguany han estat molt bons. Una capitania molt treballada, amb molts detalls musicals i de vestimenta. Grans **Paco el Mulero** i **Toni Olmos**.

En segon lloc, els **Kaimans**, que mantenen l'estatus fester com els **Moros Verds** o **Marrocs**, amb un nombre elevat de festers i festeres.

En els cristians començava **La Canyeta**, exitosa, nombrosa, alegre, jove i enèrgica, amb desfilada a pas de diana, com a símbol de protesta, encara, acabant dins l'església amb el retor i besant la relíquia.

El **Penta Exercitus** transmet energia, organització i il·lusió, i serà un any que tindran enregistrat en la memòria.

La segona força cristiana, **Cavallers del Cid**, manté la seua condició de festers, cosa que han de treballar els **Pirates-Marinos** i, sobretot, els **Llauraors**, que amb només catorze festers han mantingut la filà, un esforç ingent i col·lectiu, fruit de la dedicació que va molt més enllà de la Festa.

La primera filada que tindrà càrrec, la **Capitania Mora**, per als **Vermells**, per a dues festers de solera, **Olga Crespo Morte** i **Càndida Gudiño Ortiz**, brindaven amb cava mentre el president de la filà, **Mario Carbonell**, els entregava dos bonics ramells de flors. **Paco i Toni** els entregaven la bandera de la capitania cristiana amb una pancarta: **CAPITANIA OLGA – OLGA, Moros Vermells 2026**. Que ho visquen amb intensitat i entusiasme.

Per acabar, una família de **Contrabandistes de soca-rel**: **Esteban Sempere Riera, Marga Picó Candela i els fills, Esteban i Maria**, amb el cor encés i el somriure ample. Reben la bandera de cinc amics molt units, amb un ramell de flors que perfumava el moment i la pólvora que ressonava com música de fons. Els brindis s'alçaven, la bandera onejava amb orgull, i tornaven a brotar l'entusiasme, la passió i la tendresa. Una bona marxa contrabandista posava el punt i seguit a un acte ple d'emoció, que culminava amb tots els capitans al balcó de l'Ajuntament, junt amb l'alcaldeessa, compartint una alegria que només la festa sap regalar.

EPÍLEG

Dimarts és dia de recuperar la normalitat, maleïda rutina. A les dotze es va fer la **Missa en Acció de Gràcies** amb poc quòrum, on estaven els capitans que deixen el càrrec i els entrants, amb posterior cerveseta al Casino.

A la vesprada, uns quants balladors de dansa volien suar la Festa, i el **Castell**? Res, en la Fira de Nadal el tindrem.

I, des de fa tres anys, un **R+D+I FESTER**, com a conclusió:

1. **Economia de la Federació**: que millore, pel benefici de tothom, i lligat a ell...
2. **Local dels Músics**: que per una vegada s'acabe, i es puguin traure beneficis.
3. **Processó**: que tinguem processó. Poc a dir més.
4. Que la **Federació de Festes** tinga en compte les propostes que ací es fan, almenys, que les valore en una reunió pel mes de març.

L'1 de setembre, el meu company de Guerra, **Fernando Masià —el Txapi—**, m'envia una foto de la **Plaça**, amb l'última filera de banderetes penjant, l'últim sospir de color que recorda el que hem viscut.

I és llavors quan arriba la certesa: les festes s'han acabat.

Que l'any ens siga suau, que el temps ens porte de nou a viure-les amb la mateixa passió. Serà senyal de vida, de salut i d'amistat.

Josep Miquel Arques Galiana

Cronista oficial de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

Xixona, 9 d'octubre de 2025, dia del País Valencià